

GENÇLER VAR!

GENÇLİK ÇALIŞMALARINA DAHİL OLMA VE DAHİL ETME KILAVUZU

Gençler Var!
Gençlik Çalışmalarına Dahil Olma ve Dahil Etme Kılavuzu

Akdeniz Üniversitesi
Avrupa Akdeniz Gençlik Uygulama ve Araştırma Merkezi
Gençler Var! Projesi Kitabı
Birinci Baskı Antalya, Nisan 2014

© Akdeniz Üniversitesi
Yazışma Adresi: Dumlupınar Bulvarı Rektörlük 6/601 Kampüs/ Antalya
(0 242) 310 64 92
<http://euromed.akdeniz.edu.tr/tr>
e-posta: euromed@akdeniz.edu.tr

Editörler:
Prof. Dr. Burhan ÖZKAN
Rabia VEZNE
Serap YETER

Bu çalışmanın tüm yayın hakları saklıdır. Aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz. Bu yayın, Akdeniz Üniversitesi Avrupa Akdeniz Gençlik Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından yürütülen ve Avrupa Birliği tarafından desteklenen Gençler Var! projesi kapsamında hazırlanmıştır. Bu yayının, Avrupa Birliği'nin resmi görüşlerini yansıttığı düşünülmemelidir.

İÇİNDEKİLER

Önsöz	4
Yazar Ekibinin Gözünden	5
1. Genç Olmak!	7
2. Gençlik Çalışmaları	9
3. “Gençler Var” Projesi	17
4. Öğrenme & Yaygın Öğrenim	19
5. Yeterlilikler	21
6. Gönüllülük	26
7. Aktif Katılım	31
8. Sosyal Dahil Etme	36
9. İstihdam & Sosyal Girişimcilik	38
10. Yenilikçilik ve Yaratıcılık	41

ÖNSÖZ

Gençlik çalışmaları, gençlerin ihtiyaçlarına yönelik politikalar geliştirilmesi ve benimsenmesi açısından önemli ve gereklidir. Özellikle genç nüfus oranının yüksek olduğu ülkemizde, gençlik çalışmalarına daha fazla önem verilmesi gerektiği açıktır. Türkiye’de son yıllarda giderek önem kazanan gençlik çalışmaları, eğitim, öğrenim ve istihdam açısından yararlı sonuçlar sağlamaktadır.

Diğer yandan gençlerin, örgün eğitim dışında da kendi istekleri ile dâhil oldukları ve kendi öğrenme planları çerçevesinde geleceklerini planlayarak ve gençlik politikalarına katkı sağlayarak toplumsal katılım göstermeleri olumlu gelişmelerdir.

Akdeniz Üniversitesi olarak gençlerin ihtiyaçlarına yönelik politika geliştirilmesine önem veriyor ve bu doğrultuda hazırladığımız projelerle gençlere destek oluyoruz. **2012 yılında** kurmuş olduğumuz 2013 yılında Avrupa Komisyonu tarafından kalite belgesi ile ödüllendirilen ve Türkiye’de bir ilk olan **Avrupa Akdeniz Gençlik Merkezimiz** ile gençlik sorunlarına, gençlik çalışması ile çözüm üretmeyi ve kurumlar arası diyalog oluşturmayı amaçlıyoruz.

Avrupa-Akdeniz Gençlik Merkezi tarafından yürütülen ve Türkiye Ulusal Ajansı tarafından desteklenen ve **“Gençler Var”** Projesinin çıktısı olan bu kitabın gençlik alanına katkı sağlamasını temenni ediyoruz. “Gençler Var” Projesinin yürütülmesinde özverili çalışmaları nedeniyle Akdeniz Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Ofisi çalışanları, Uzm. Dilek Hale Sipahi Aybar, Serap Yeter ve Rabia Vezne’ye çok teşekkür ediyorum. Proje kapsamında eğitmen olarak görev yapan ve metinlerin hazırlanmasında katkıda bulunan Bahadır Ülgen, Onur Çiftçi ve Mehmet Kuzu’ya da şükranlarımızı ifade etmek isterim. Ayrıca proje kapsamında yürütülen eğitim ve faaliyetlerde yer alan tüm gençlere katılımları için teşekkür ediyorum.

Bu yayının başta sevgili gençler olmak üzere tüm okuyuculara yararlı olması en büyük dileğimdir.

Prof Dr. Burhan ÖZKAN

**Rektör Danışmanı
Uluslararası İlişkiler Koordinatörü**

YAZAR EKİBİNİN GÖZÜNDEN...

Onur ÇİFTÇİ - Eğitmen

2004 yılından itibaren ulusal ve uluslararası gençlik çalışmalarında aktif yer alan ve gençlik politikalarına katkıda bulunmaya çalışan bir gençlik çalışanı olarak, Gençlik çalışmalarının, gençlerin ihtiyaçlarına yönelik politikalar geliştirilmesi ve benimsenmesi açısından önemli ve gerekli olduğunu düşünüyorum. Genç nüfus oranının %24,9 olduğu ülkemizde, gençlik çalışmalarının daha kıymetli olduğuna inanıyorum. 2000’li yıllardan itibaren Türkiye’de ivme kazanan gençlik çalışmaları, hem eğitim ve öğrenim açısından hem de istihdam açısından ülkemize ciddi kazanımlar sağlamaktadır. Gençlerin, örgün eğitim dışında da kendi istekleri ile dâhil oldukları ve kendi öğrenme planları çerçevesinde geleceklerini planlayarak ve gençlik politikalarına katkı sağlayarak toplumsal katılım göstermeleri sevindirici gelişmelerdendir. Bunun yanında, daha kaliteli ve etkin çalışmaların yürütülmesinin bir gereklilik olduğunu da unutmamak gerekir.

2013 yılında Türkiye Ulusal Ajansı tarafından desteklenen ve Akdeniz Üniversitesi tarafından yürütülen “Gençler Var” projesinin çıktısı olan bu kitabın gençlik alanına katkı sağlamasını temenni ediyorum. Projenin yürütülmesinde emek harcayan Akdeniz Üniversitesi Rektör Danışmanı ve Uluslararası İlişkiler Ofisi Genel Koordinatörü Prof. Dr. Burhan Özkan başta olmak üzere ofis çalışanlarından, Uzman Dilek Hale Sipahi Aybar ve Serap Yeter’e, birlikte çalıştığım eğitmen arkadaşlarım Bahadır Ülgen ve Mehmet Kuzu’ya ve faaliyetlere katılan tüm genç arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Bahadır ÜLGEN- Eğitmen

Uzun yıllarını gençlik çalışmaları alanında geçiren biri olarak bu projede yer almak benim için çok anlamlıydı. Gençlerin, gençlik politikalarına katkı sağlaması ve katılımlarının artırılması amacıyla Akdeniz Üniversitesi tarafından gerçekleştirilen ve Türkiye Ulusal Ajansı tarafından finanse edilen bu projenin gençlik alanında çalışan akademisyenler, Sivil Toplum Kuruluşları ve genç ofiste çalışan gençler için çok faydalı olacağına inanıyorum. Bu proje ve çıktıları, katılımcıların öğrenme sürecinde kendilerini keşfetmeleri, yaygın öğrenmenin gerekliliğini fark etmeleri, aktif katılım ve gönüllülük bilinçlerini artırmaları, çalışmalarını imkânı kısıtlı bireyleri dâhil etmeci bir yaklaşımla gerçekleştirmeleri ve yenilikçi, yaratıcı olmaları yolunda gençlere ve gençlik çalışanlarına rehber olacaktır. Bu projenin de adı olan “Gençler Var!” sloganına destek olmaktan son derece mutluyum, umutluyum.

Projenin gerekleŒmesinde bize destek veren ve emeği geçen kurumsal olarak Türkiye Ulusal Ajansı ve Akdeniz Üniversitesi Uluslararası İliŒkiler Ofisi'ne, Türkiye Ulusal Ajansı Eylem 5.1 - Gençler ve Gençlik Politikalarından Sorumlu Olanlar İçin Toplantılardan sorumlu Uzman Oya Bumin'e, Akdeniz Üniversitesi Rektör DanıŒmanı ve Uluslararası İliŒkiler Ofisi Genel Koordinatörü Prof. Dr. Burhan zkan, Uzmanlar Dilek Hale Sipahi Aybar ve Serap Yeter, Akdeniz Üniversitesi Avrupa-Akdeniz Gençlik Merkezi alıŒanlarına ve eğitmen arkadaşlarım Onur ifti ve Mehmet Kuzu'ya çok teŒekkr ederim.

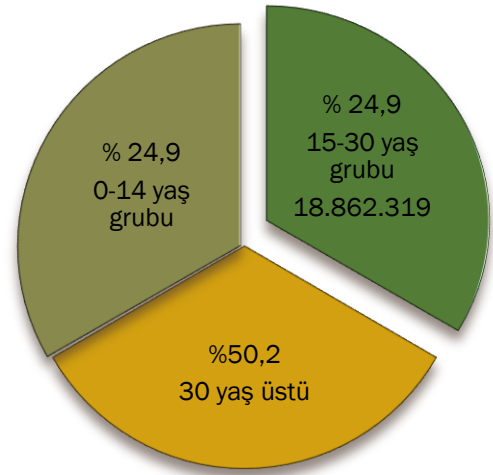
Serap YETER- Eğitmen

Gençlerin, gençlik politikalarına katkı sağlaması ve katılımlarının artırılması amacıyla Akdeniz niversitesi tarafından gerekleŒtirilen ve Türkiye Ulusal Ajansı tarafından finanse edilen bu projenin gençlik alanında alıŒan akademisyenler, Sivil Toplum KuruŒları ve genç ofiste alıŒan gençler için çok faydalı olacağına inanıyorum. Bu proje ve ıktıları, katılımcıların öğrenme sürecinde kendilerini keŒfetmeleri, yaygın öğrenmenin gerekliliğini fark etmeleri, aktif katılım ve gönüllülük bilinçlerini artırmaları, alıŒmalarını imkânı kısıtlı bireyleri dâhil etmeci bir yaklaŒımla gerekleŒtirmeleri ve yenilikçi, yaratıcı olmaları yolunda gençlere ve gençlik alıŒanlarına rehber olacaktır.

Bu kitabın gençlik alanına katkı sağlamasını temenni ediyorum. Projenin yürütülmesinde emek harcayan Akdeniz Üniversitesi Rektör DanıŒmanı ve Uluslararası İliŒkiler Ofisi Genel Koordinatörü Prof, Dr. Burhan zkan ve Uzman Dilek Hale Sipahi Aybar'a, birlikte alıŒtıęım eğitmen arkadaşlarım Bahadır lgen, Onur iftci ve Mehmet Kuzu'ya ve yürütülen eğitim faaliyetlerde yer alan tüm genç arkadaşlarıma katılımlarından dolayı teŒekkr ederim.

1. GENÇ OLMAK!

2012 TÜİK verilerine göre Türkiye'nin nüfusu 75.627.384'tür. Türkiye'nin en önemli özelliklerinden biri genç nüfusa sahip olmasıdır. 0-14 yaş grubu nüfus, toplam nüfusun yüzde 24,9'unu oluşturmaktadır. 15-30 yaş grubu nüfus oranı; toplam nüfusun yüzde 24,9'unu oluşturmaktadır ve 18.862.319'dur. Bu sayı, birçok Avrupa ülkesinin toplam nüfusundan bile fazladır.

2012 TÜİK verilerine göre;
Türkiye toplam nüfusu
75.627.384

Genç nüfusa yönelik detaylı istatistiksel verilere baktığımızda; 2012 yılında yapılan Yetişkin Eğitimi Araştırması'nda örgün öğrenim durumu için yükseköğrenim 18-24 yaş grubu yüzde 46,6 oranında iken, örgün öğrenim durumu için 25-34 yaş grubu yüzde 26,9'dur. Yaygın öğrenime dahil olan 18-24 yaş grubu için yüzde 26,7 iken, 25-34 yaş grubu için yüzde 20,9'dur. Yaygın öğrenime dahil olan nüfusun eğitim durumu ise; yükseköğretimde yüzde 40, mesleki öğretimde yüzde 26,6, genel lisede yüzde 26,2 oranındadır. Bu istatistiksel verilerde; yaygın öğrenimin içeriği önem taşımaktadır. Yetişkin Eğitimi Araştırması'nın amacı; 18 yaş ve üzerindeki yetişkin olarak tanımlandığı hayat boyu öğrenme kapsamında, bireylerin mesleki veya kişisel alanlarda bilgi ve becerilerini geliştirmek amacıyla katılmış oldukları örgün veya yaygın eğitim faaliyetleri ile gayri resmi öğrenmeye ilişkin bilgileri derlemek olmuştur.

Dernekler Dairesi Başkanlığı'nın Eylül 2013 verilerine göre; Türkiye'de faal dernek sayısı toplamda 98.684'tür. Toplam dernek sayısının faaliyet alanlarına göre dağılımı şu şekildedir: spor 16.384, din temelli dernekler 16.121, yardımlaşma 15.353, kalkınma 11.063, mesleki dayanışma 9.508, toplumsal hayat 6.944, dostluk 4.351, kültür 4.196, sağlık 2.129, imar 1.380, çevre 1.718, sosyal 1.519, sivil haklar 863, gençlik 810, hayır işleri 664, diğer 474, öğrenci 335 ve uluslararası etkinlikler 76. Toplam nüfusun yüzde 24,9'unu oluşturan gençlerin, gönüllü odaklı sivil toplumda örgütlenme oranı öğrenci ve gençlik faaliyet alanları ile toplamda 1.145'dir.

Türkiye'deki genç nüfusun 15-24 yaş grubunda işsizlik oranı yüzde 17,5 iken; genç işsizlik oranının en yüksek olduğu bölge Güneydoğu Anadolu Bölgesi, en düşük olduğu bölge ise Batı Karadeniz Bölgesidir. Erkeklerde işsizlik oranı en yüksek bölge Güneydoğu Anadolu Bölgesi, kadınlarda işsizlik oranının en yüksek olduğu ilimiz ise İstanbul'dur. Bu da gösteriyor ki; genç nüfusun karşılaştığı zorlukların en önemli ve tek değişkeni coğrafi koşullar ve imkanlar değildir.

Bu kadar dinamik ve genç nüfusa sahip ve değişkenleri fazla olan bir ülke olarak, Türkiye'de gençlik çalışmaları daha değerli ve önemlidir.

2. GENÇLİK ÇALIŞMALARI

Dünyada ve Türkiye’de gençlik çalışmaları temel olarak gençlerin yaşamlarını ilgilendiren tüm konuları kapsayan faaliyetler bütünü olarak tanımlanabilir. Ancak, yapılan çalışmalar ve terminolojik araştırmalar gösteriyor ki; “genç” kavramı ve yaş aralığı üzerine bir anlaşma mevcut değildir. Avrupa Konseyi gençlik yaş aralığını 15-30 yaş grubu, Avrupa Komisyonu 13-30 yaş grubu, Dünya Bankası 13-18 yaş grubu, Birleşmiş Milletler 13-24 yaş grubu, Avrupa Gençlik Forumu 13-24 yaş grubu, Gençlik ve Spor Bakanlığı 12-24 yaş grubu olarak kabul ediyor ve gençlik odaklı faaliyetlerinde hedef kitle olarak bu yaş aralıklarını belirliyor.

“Genç” tanımlamasında ve “gençlik çalışmaları” kavramındaki farklı düşünme ve uygulama biçimlerinin zamanla nasıl şekillendiğine bakmakta fayda vardır. Gençlik çalışmalarının başlangıç tarihini belirlemek zor ancak bazı tarihçiler 18. yüzyıl sonlarında ortaya çıkan kiliselere bağlı “Pazar Günü Okulları”nı gençlik çalışmalarının başlangıcı olarak kabul eder. Pazar Günü Okulları ekolü, başlangıçta resmi olmayan, ancak sonraları düzenlenen ve planlanan sosyal ve sportif faaliyetler ile çeşitli aktiviteleri geliştirdi. Bazı tarihçiler ise, 19. yüzyıl başlarında faaliyet gösteren “Ragger Okulları” nı da gençlik çalışmalarının başlangıcı olarak tanımlamaktadır. Gönüllüler tarafından yürütülen bu okulların hedef kitlesi ekonomik kısıtlılıkları nedeni ile eğitim olanaklarına erişememiş çocuklar ve gençlerdi. Okullar bu hedef kitlelerinin kişisel gelişimlerine yaygın öğrenim odaklı yöntemler ile destek veriyorlardı.

Gençlik çalışmalarının örgütsel gelişiminin temel noktasının, 1844 yılında kurulan “YMCA – Genç Erkekler Hıristiyan Derneği” olduğu söylenebilir. Bu derneğin asıl çıkış noktası, toplumda “gençlik” hakkında konuşulmasının bir gereklilik olduğunu ortaya çıkarmaktır. 1850’li yıllarda Britanya’da sivil toplum alanında yaşanan gelişmeler ile genç odaklı kulüplerin ve gençlik kuruluşlarının kurulması gençlik çalışmaları için kritik dönüm noktalarından biridir.

Bu noktada; Reverend Arthur Sweatman’ın makale ve çalışmalarına değinmek gerekmektedir. Sweatman gençlik kurumlarının kurulmasına ve faaliyet göstermelerine katkıda bulunmak amacıyla gençlere yönelik özel uygulamaları içeren makalesini ilk defa Edinburg Sosyal Bilimler Derneği’nde paylaştı.

1880’ler ve 1890’larda gençler için kurulan kulüp sayısında kayda değer bir artış olmuştur. Katolik ve Anglikan rahiplerin öncülük ettiği genç erkekler kulübü bunlardan biridir. Benzer bir artış kız gruplarında ve kulüplerinde de görülmüştür. 1880 ve sonrasında birçok kız

kulübünün kurulduğunu görmekteyiz. Bunların bazıları öğrenci yurdu olarak, bazıları ise birçok oda ve imkânlarla kurulmuştur. Hıristiyanların genç kadınlarla ilgili çalışmalarında başka önemli gelişmeler de olmuştur. 1875’de kurulan Girls Friendly Society (Kız Arkadaşlık Derneği) de bu çalışmalara bir örnektir. Girls Friendly Society, 1885 yılına gelindiğinde 821 şubesi ile gençlik alanında faaliyet yürüten bir örgüt haline gelmişti.

1880’lerin sonu ve 1890’larda, gençlik çalışmalarının daha radikal şekilleri görülmeye başlandı. En ilginç örneklerden biri de Emmeline Pethick ve Mary Neal’ın kurduğu The Espérance kulübüdür. Bu kulüp, genç kadınlarla çalışmanın sosyal ve politik boyutunun tanınmasına özel bir katkıda bulunmuştur. Birçok kadın, genç kadınların iş yerlerindeki suistimalleri ve boş zamanlarında karşılaştıkları problemlerle ilgilenen kadın kulüplerinin kurulmasına katkıda bulundu. Ulusal Genç Kadınlar Kulübü (1911’de kuruldu ve şimdi Youth UK olarak biliniyor) gibi genç kadın organizasyonlarının amacı, bu alanda reform yapılması konusunda hükümete baskı yapmaktı.

1890’lı yıllarda, psikolog ve sosyologlar genç erkek ve kadınların sorunlarına yönelik “ergenlik teorileri” geliştirdi ancak gençlerin temel ihtiyaçlarına yönelik faaliyetler yüzyıl ortalarına doğru gerçekleşmiştir. 1891’de ‘Kilisenin Genç Erkekleri’ Londra’da faaliyete başladı ve 1893’de 8 bin genç erkek üye sayısına ulaştılar. Yahudi genç erkekler ekibi 1895’de kuruldu ve 1896’da ise Katolik erkekler ekibi faaliyete başladı. Genç kızlar ekipleri de kurulmaya başlandı.

Gençlik çalışmalarının önemli yapı taşlarından biri de “izciliği” bulan Robert Baden-Powell’in yürüttüğü faaliyetler olmuştur. Birinci Dünya Savaşı sonrasında, gençlik çalışmalarına katılımı ve devletin finansmanında ciddi aşamalar kaydedildi. Örnek olarak, ‘Juvenil (Genç) Organizasyon Komiteleri’nin kurulması için yetkiler yerel eğitim otoritelerine verilmiştir (Eğitim Kurulu Genelgesi 86,1921). 1920’lerin sonuna doğru “gençlik çalışmaları” teriminin giderek daha fazla kullanıldığını görüyoruz. “Gençlik Çalışmalarının Metotları” Britanya’da yayınlanan ilk kitapçıktır.

II. Dünya Savaşının başlamasıyla Britanya’da savaş mevzularıyla ilgilenen ve gençliğin hizmetinde olan (Genelge 1486, 1939), organize olmuş bir faaliyet görülmeye başlanmıştır. Bu zaman aralığında kilise tabanlı gençlik çalışmalarında, okullardaki eski âlim kulüpleri ve yeni gayrimenkul çalışmalarıyla ilgili ilginç gelişmeler olmuştur. (bkz. örnek olarak, Leonard Barnett ve Kilise Gençlik Kulübü). Fakat savaşın patlak vermesiyle ve yaratıcı gençlik çalışmalarına olan ihtiyacın artmasıyla, ‘bağımsız’ gençlik çalışmaları ve “açık” kulüpleri

içeren birçok türde ilerlemeler kaydedildi. Düşmanlıkların sona ermesiyle devletin gençlik çalışmalarına olan ilgisi azaldı ve çalışmalara ilgi çekmek için 13–19 yaş arası gençlerin sorunlarının ortaya çıkarılmasına ihtiyaç duyuldu.

1960'lı yıllarda Albemarle Raporu yayınlandı ve bu yıllarda Galler ve İngiltere'de gençlik çalışmalarının altın çağı yaşandı. Rapor, gençlik servislerinin öncelikli hedeflerinin katılım, çalışma ve mücadele olduğunu bildirdi. Servisin temel görevi, gençlerin kendi seçecekleri guruplara katılıp bir araya gelmelerini teşvik etmektir. Üç noktada gençlerin teşvik edilmesi öngörülmüyordu:

- Bağıllık fırsatı
- Danışmanlık fırsatı
- Kendi kendine karar verme fırsatı.

The Albemarle Raporu, gençlik merkezlerine, eğitimin genişlemesine ve proje çalışmalarının gelişimine (özellikle bağımsız gençlik çalışmalarına ve kahve evlerine) yapılan hatırı sayılır yardımın tetikleyicisiydi. 1970'lere doğru genç işçiler, genç nüfusun ani artışından faydalanmaya başlamışlardı. Ancak bu dönemden sonra nüfussal gelgitler gençlere karşı işlemeye başladı – genç nüfusta önemli bir düşüş yaşandı. Televizyon, video, bilgisayar oyunları ve benzeri faktörler evlerdeki eğlence imkânlarının artmasına sebep oldu. Eğitim öğretime katılımdaki artış, çok sayıda insanın birbiriyle tanışmasına, görüşmesine olanak sağladı fakat bu durum aynı zaman da derslerin tamamlama sürelerinde sıkıntı oluşturdu. Kar amaçlı alternatif boş zaman aktivitelerinde de kayda değer bir artış oldu (Smith 1999). Gençlik kulüpleri, halk evleri gibi, insanların buluşup vakit harcadıkları yerler giderek önemini yitirmeye başladı.

1980 ve 1990 yılları arasında, gençlik çalışmaları alanında, devlet finansmanı konusundaki sıkıntılar devam ediyordu. Sosyal çalışmalar, ceza hukuku, okullar ve yüksek eğitim konuları daha öncelikli görülüyordu. Buna ek olarak, önemli bir nüfussal faktör genç nüfustaki düşüş olmuştur.

1990 sonrası, Avrupa'da yaşanan siyasi gelişmeler; gençlik çalışmalarına ilginin azalmasına neden oldu. Gönüllü faaliyetlere katılım oranının düşmesi Dünyada ve Avrupa'da farklı yapılanmalara neden oldu ve kurumları hareketlilik üzerine odaklanmaya yöneltti.

Gençlik çalışmalarında ülkelerin farklı süreç yaşamalarına rağmen; 1900'lerin başından beri uygulamadaki bazı önemli ortak faktörleri tanımlamak mümkündür.

Bu faktörler:

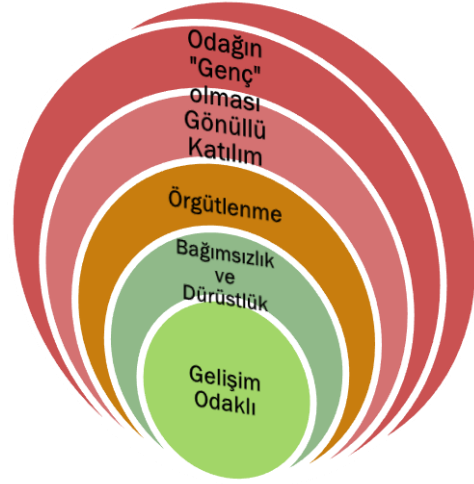
Odağın “Genç” Olması: Yürütülen gençlik çalışmaları, gençlere yönelik ve gençler için olmalıdır. Gerçekleştirilen faaliyetlerin gençlik çalışması olarak tanımlanması için gençlerin temel yaşantısal ihtiyaçlarına yönelik genç dostu ve hak temelli yaklaşım benimsenerek gerçekleştirilmesi önemli bir faktördür.

Gönüllü Katılım: Yürütülen gençlik çalışmaları, gençlere yönelik olarak gönüllü katılım merkezli yürütülmelidir. Genç, kendi özgür iradesi ile ihtiyaçları doğrultusunda katılım göstermelidir. Bu durum, gençlik çalışanlarını karşılıklı diyaloglara daha fazla önem vererek düşünmeye ve çalışmaya teşvik edebilir. Gençlik çalışmaları için, öğreticiler ve öğrenenler arasındaki ilişkinin doğasına önem vererek, insanların ihtiyaçlarına yönelik çalışılması önemli bir ilkedir.

Örgütlenme: Gençlik çalışmalarında, örgütlenme aynı amaç için bir araya gelme ve ortak hedef çerçevesinde hareket etme özgürlüğünü temsil etmektedir. Gençlik çalışmaları, ortak hedef çerçevesinde bir arada çalışma kabiliyetini arttırmanın yanında, kişilerin bilgi ve ustalık kazanmaları konusuna da önem vermektedir.

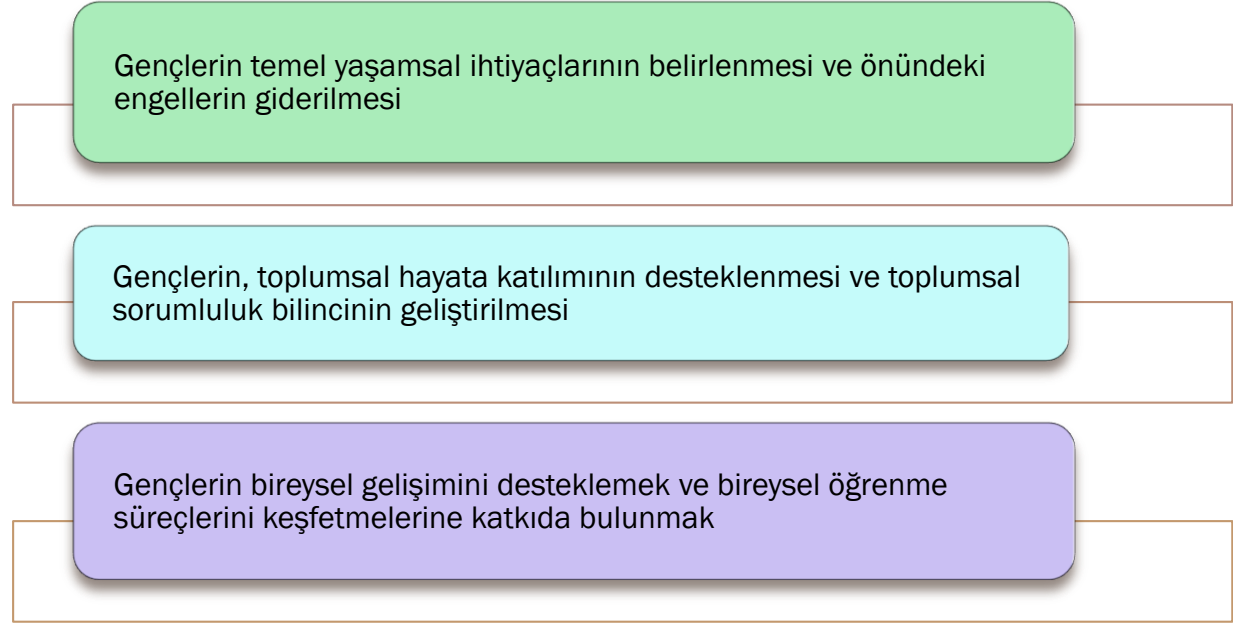
Bağımsızlık ve Dürüstlük: Gençlik çalışmaları çalışanları sadece erişilebilir ve yardımsever değil, aynı zamanda insanlara güven duyan ve iyi bir hayat yaşamaya çalışan bireyler olarak karakterize etmiştir. Yürütülen gençlik çalışmaları; herkese eşit mesafede, şeffaf ve anlama odaklı olmalıdır. Gençlik çalışmaları, siyasi bir rol üstlenmek yerine politik bir duruş sergilemelidir. Gençlik çalışmaları büyüme ve iyileştirme için neler yapılabilir fikrini geliştirerek yürütülmelidir.

Gelişim Odaklı: Gençlik çalışmaları tarihi, yürütülen tüm faaliyetlerin genç odaklı, kişisel gelişim ve öğrenme odaklı yürütülmesi konusunda ortak karara varmıştır. Gençlik çalışmaları, gençlerin eğitimi ve daha geniş bir açıdan, refahı ile ilgilenmektedir. Tarihsel açıdan, gençlik çalışmaları eğlence odaklı boş zaman aktivitesi yaratmak amacıyla gelişmemiştir. Her bireyin

öğrenme yöntemi ve süreci farklıdır. Farklı öğrenme yaklaşımları ile gençlere öğrenme odaklı faaliyetler düzenlenmesi en temel faktörlerdendir.

Günümüzde temel olarak; “Gençlik Çalışmaları”nın çalışma konuları da genel çerçevede belirli başlıklar etrafında toplanmıştır. Gençlik Çalışmaları ile şunlar amaçlanmaktadır:

Yukarıda belirtilen temel konular;

- ✓ aktif katılım
- ✓ barınma, sağlık, sosyal dahil etme, adalet, sosyal güvence ve istihdam odaklı yapıcı gençlik politikaları
- ✓ kültürel faaliyetler
- ✓ izcilik
- ✓ öğrenme merkezli boş zaman ve sorsal etkinlikler ile yürütülmektedir.

Bu noktada belirtilen faaliyetler, ulusal ve uluslararası gençlik çalışmalarının faaliyet alanlarını oluşturmuştur.

Sivil toplumun gelişmesi ve “gençlik” olgusunun kabul görmesi ile gençlik çalışmaları alanında faaliyet gösteren aktörlerin sayısı da artmıştır. Gençlik çalışmaları; Ulusal ve

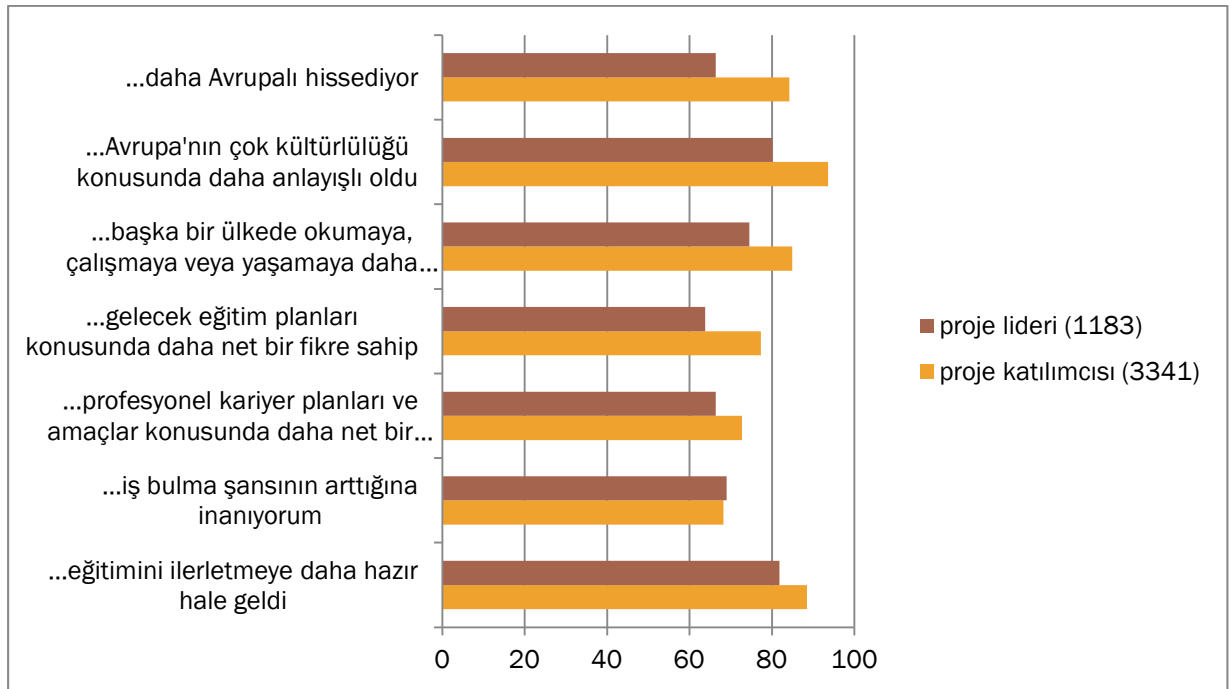
Uluslararası kamu kurumları, Ulusal ve Uluslararası Gençlik Organizasyonları, Sivil Toplum Kuruluşları, yerel yönetimlerin gençlik birimleri ve üniversiteler tarafından yürütülmektedir.

Türkiye’de faaliyetlerin sürekliliği ve etki alanı açısından en fazla tanınan ve en köklü kurum; Avrupa Birliği Bakanlığı bünyesinde yer alan Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı – Türkiye Ulusal Ajansı’dır. Pilot uygulamalar ile 2003 yılında, aktif olarak 2004 yılında faaliyetlerine başlayan Türkiye Ulusal Ajansı; gençlerin ihtiyaçlarına cevap vermek üzere onlara hibe programları sunarak destek vermektedir.

Türkiye Ulusal Ajansı’nın 2012 yılında hazırladığı “Gençlik Programı Fark Yaratıyor” analiz kitabının içinde yer alan bazı veriler yardımıyla gençlik çalışmalarının gençler üzerindeki etkilerini somutlaştırmak mümkündür.

Gençlik Programından yararlanan gençlere yönelik yapılan anket çalışmaları ve odak grup çalışmaları ile sorulan bazı soru ve cevapları aşağıda bulabilirsiniz.

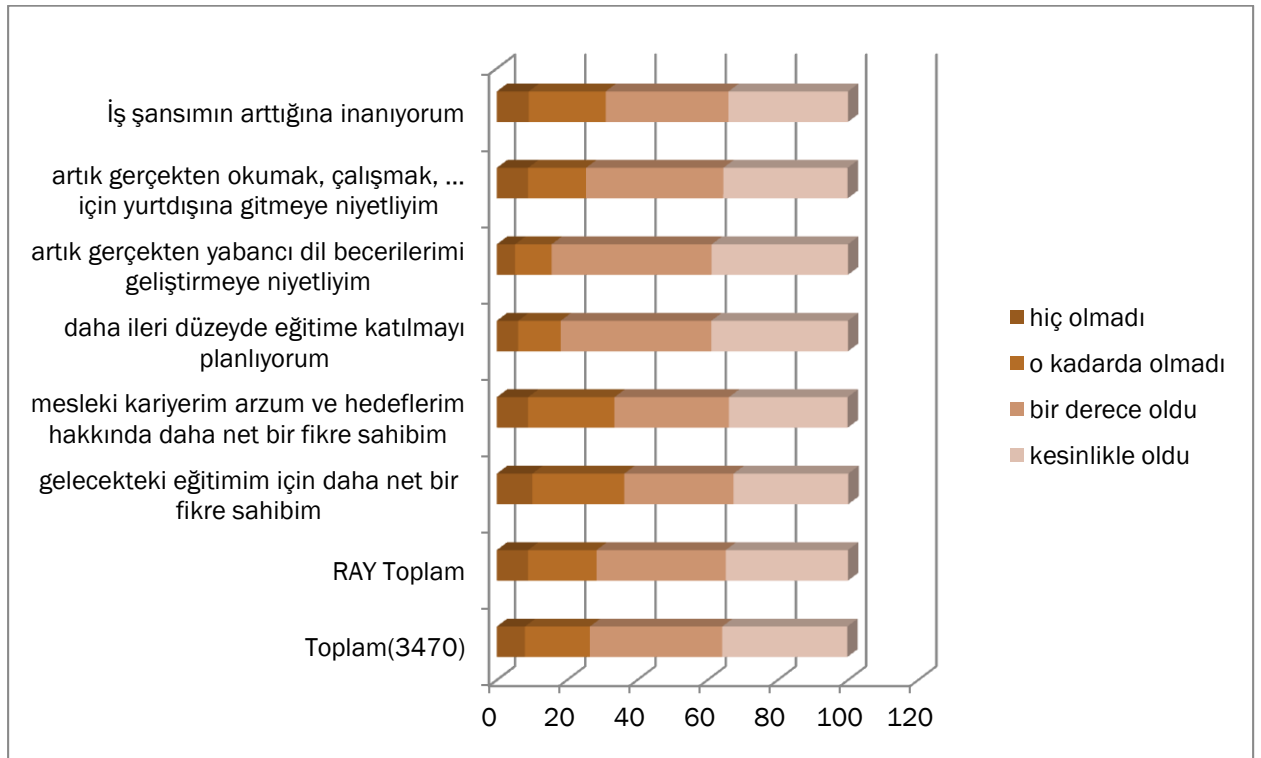
- Türkiye Ulusal Ajansı tarafından desteklenen gençlik projelerinin proje katılımcıları ve proje liderleri üzerinde etkileri

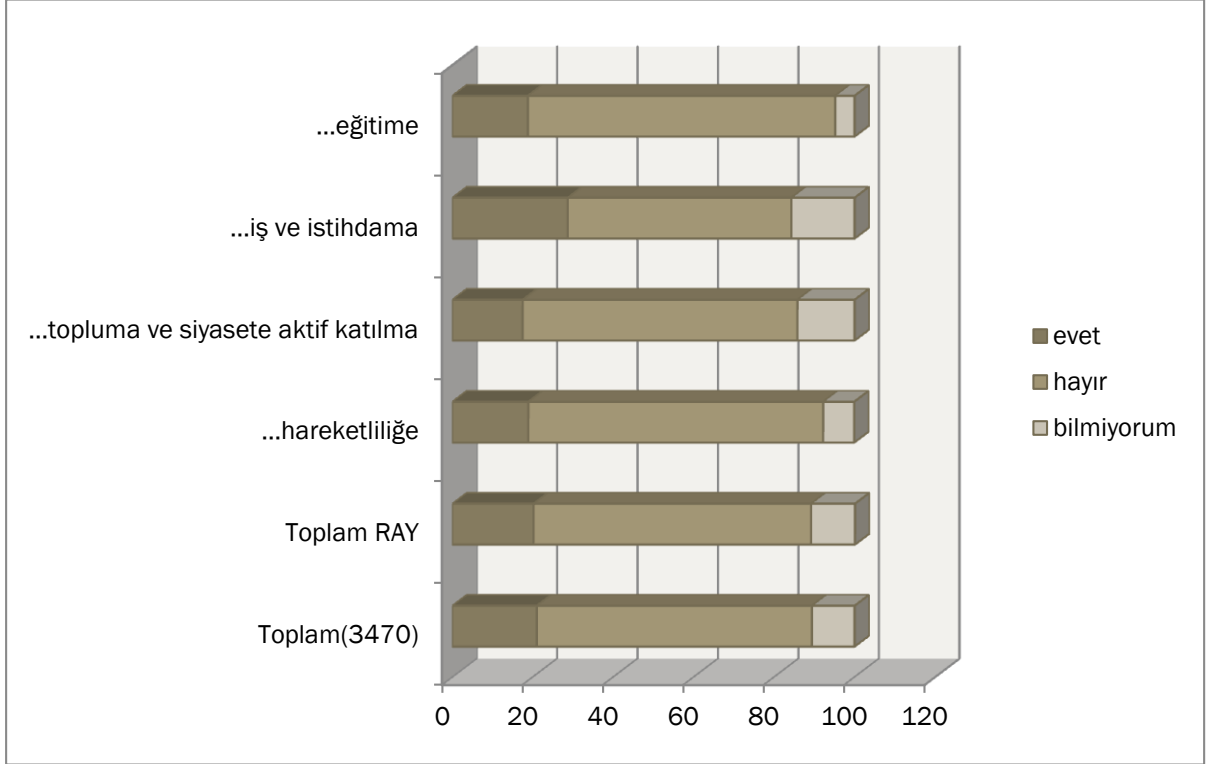
- Projenin Gençlik Programı hedefleri ve öncelikleri açısından etkileri

Sonuçta proje sizi nasıl etkiledi		Daha az ölçüde	Aynı ölçüde	Büyük ölçüde	Toplam
Toplumsal ve/veya siyasi hayata katılıyorum	Sayı	304	1836	1128	3268
	Yüzde	9,3	56,2	34,5	100,0
Avrupa'yla ilgili konulara ilgi duyuyorum	Sayı	166	1407	1687	3260
	Yüzde	5,1	43,2	51,7	100,0
Ayrımcılık, tahammülsüzlük, yabancı düşmanlığı ve ırkçılığa karşı çalışmak konusunda kararlıyım	Sayı	279	1880	1103	3262
	Yüzde	8,6	57,6	33,8	100,0
Dezavantajlı gençler benim desteğime sahip	Sayı	185	1812	1261	3258
	Yüzde	5,7	55,6	38,7	100,0
Toplam	Sayı	934	6935	5179	13048
	Yüzde	7,2	53,1	39,7	100,0

- Gençlik projelerinin eğitim ve mesleki gelişime etkileri

- Gençlik programı katılımcıları tarafından bildirilen eğitime, işe, istihdama, hareketliliğe, topluma ve siyasete katılıma ilişkin engeller

2004 yılından itibaren Türkiye Ulusal Ajansı, gençlik odaklı, gençlik haklarını koruyan, gençlerin sivil toplum alanında aktif yer almalarını destekleyen ana aktörlerden biri olmuştur.

Türkiye Ulusal Ajansı dışında, Türkiye’de faaliyet gösterip gençlik çalışmalarını destekleyen uluslararası, ulusal ve yerel birçok kurum ve kuruluş bulunmaktadır. Dünya Bankası, Birleşmiş Milletler, Gençlik ve Spor Bakanlığı, yerel yönetimlerin gençlik meclisleri ile gençlik merkezleri ve genç odaklı hizmet veren sivil toplum kuruluşları gençlerin gelişimlerine katkı sağlamakta ve hak odaklı yaklaşım benimsenmesinde aktif rol almaktadır.

3. GENÇLER VAR! PROJESİ

Akdeniz Üniversitesi Avrupa Akdeniz Gençlik Araştırma ve Uygulama Merkezi olarak gençlik istihdamına, örgün eğitimde yaygın eğitimin güçlendirilmesine ve gençlik alanında yürütülen faaliyetlere destek veriyoruz. Hedef grupların ihtiyaçlarına yönelik planlanmış ve yaygın eğitim metotlarıyla geliştirilmiş, güçlü ve etkin gençlik çalışmalarına ilişkin yöntemler uygulayan sivil toplum kuruluşlarıyla, kamu işbirliği sorunların çözümüne katkı sağlamaktayız.

AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı tarafından onaylanan, Gençlik Programları-Eylem 5.1 Gençler ve Gençlik Politikalarından Sorumlu Olanlar İçin Toplantılar kapsamında gerçekleştirilecek olan **“GENÇLER VAR!!! (Gençlik Sorunlarına Gençlik Çalışması ile Çözüm Üretme ve Kurumlar Arası Diyalog Oluşturma Projesi)”** aracılığıyla aşağıda detayları belirtilen ücretsiz eğitim kursları gerçekleştirilmiştir.

Projemiz kapsamında aşağıdaki eğitim kursları tamamen ücretsiz gerçekleştirilmiştir.

Gençlik Alanında Çalışan **AKADEMİSYENLER** için: 8-13 Temmuz 2013 “**Gençlik Araştırmacıları Eğitimi**”

Gençlik ofisinde çalışan **GENÇLER** için: 1-30 Ağustos 2013 "**Genç Ofis Ücretsiz Öğrenme Programı**"

Gençlik alanında Çalışan **SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI** için: 12-17 Ağustos 2013 “**Gençlik Çalışmaları Eğitimi**”

Gençlik alanında çalışan **GENÇLİK ÇALIŞANLARI** için: 9-12 Eylül 2013 “**Genç Ofis Eğitimi**” Farkında mısınız Gençler Var! Proje Finali: 10-13 Ekim 2013 “**Diyalog Semineri**”

Detaylı bilgi için: <http://erasmus.akdeniz.edu.tr/gencler-var->

Proje Hedeflerimiz:

- Kaliteli gençlik çalışmasının sivil toplum ve kamu kurumlarında geliştirilmesi
- Yaygın eğitimin ve gençlik çalışmalarının örgün eğitimde tanınması
- Gençlerin gençlik çalışmalarına dahil olması ve üniversitelerde sivil toplum çalışmalarının, gençlik çalışmalarının tanınması.
- Özel sektör ve kamunun gençlik çalışmalarını tanınması
- Youthpass gibi gençlik çalışması sonucu verilen belgelerin gençlik istihdamında tanınması
- Gençlik çalışmalarında gençlik istihdamına yönelik rehberlik, yönlendirme ve bilgilendirme hizmetlerinin geliştirilmesi
- Sivil toplum kuruluşlarının bu hizmetleri uygulaması için kapasitelerinin artırılmasını sağlamak
- Gençlerle çalışan kamu kurumları ile gençlik çalışmaları alanında işbirliği geliştirmek ve etkili gençlik çalışması uygulamalarını artırmak.
- Yaygın eğitimin tanınması ve yaygınlaştırılmasıdır.

4. ÖĞRENME & YAYGIN ÖĞRENİM

İnsan hayatında üç öğrenme yaklaşımı vardır:

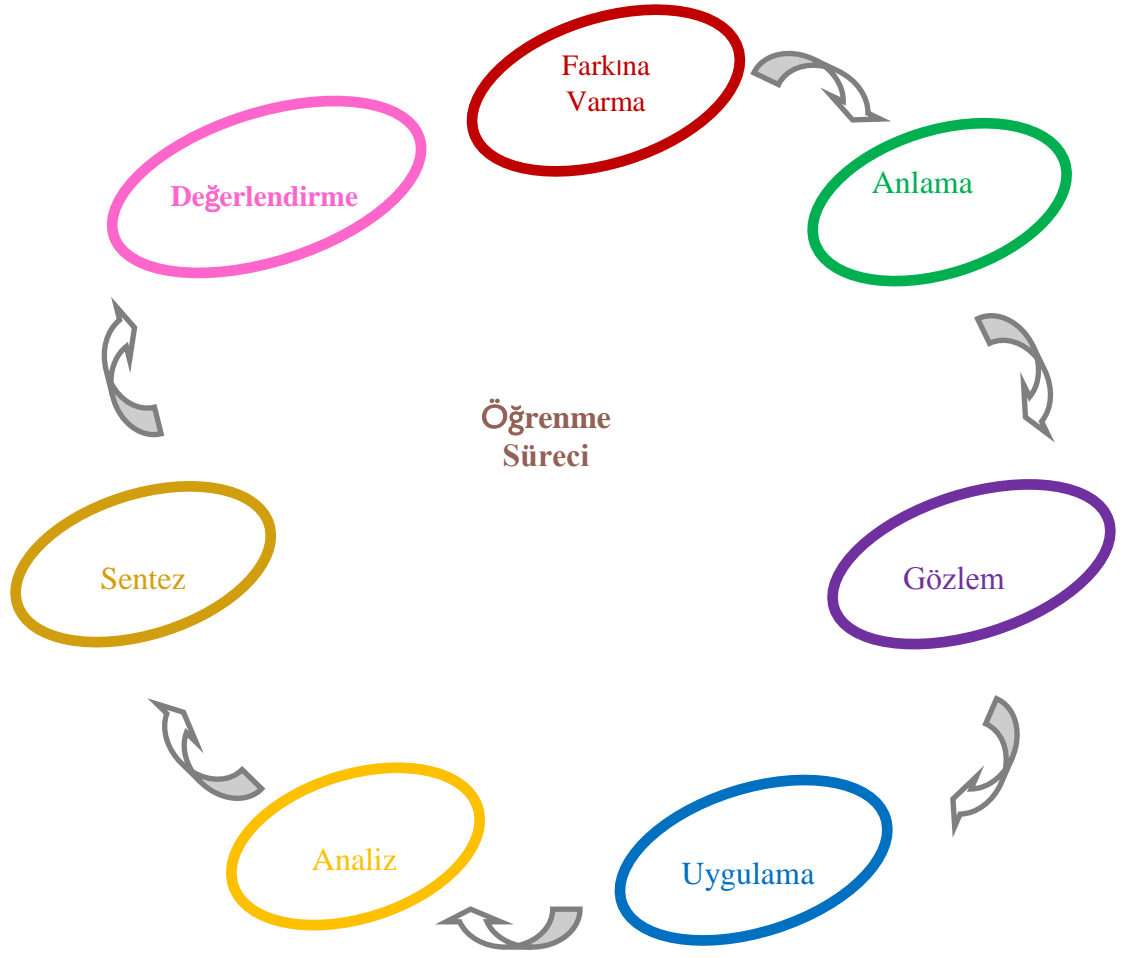
Örgün Öğrenim (formal); belli bir müfredata dayalı, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı eğitim kurumlarında belirli süreli, öğretmen-öğrenci ilişkili, tanınırlığı diploma ile sağlanan öğrenme yaklaşımı,

Yaygın Öğrenim (non-formal); deneysel öğrenme temelinde, gönüllü esasına dayalı, planlı ve belli bir süreyi kapsayan, katılımcı odaklı, grup çalışmaları, hareketlendiriciler, buz kırıcılar, tartışma grupları, simülasyonlar gibi interaktif metotlarla bireyin konu ile ilgili fikirlerini paylaşarak, gerçek hayatta uygulamasını kolaylaştıran öğrenme yaklaşımı,

Sargın Öğrenim (informal); bireyin doğduğu andan öldüğü ana kadar deneyimleyerek hayatın içinde plansız olarak öğrendiği öğrenme yaklaşımı.

Yaygın Öğrenimin temel dayanağı ise; Deneysel Öğrenme Kuramıdır. Bireyler farklı yollarla öğrenmektedir. Öğrenmenin farklı düzeylerde gerçekleşmesinin tek etkeni olmasa da en önemlilerinden birisi olan öğrenme stilleri, öğrenme - öğretme sürecinin öncelikli bileşenlerindedir. Öğrenme stilleri çok boyutlu bir kavramdır. Farklı boyutlara odaklanılarak birçok öğrenme modeli ve envanteri geliştirilmiştir. Öğrenme alanında önemli bir yere sahip olan D. A. Kolb, Deneysel Öğrenme Kuramında öğrenme sürecinin etkinliğine yönelik akademik çalışmalar yürütmüştür. Deneysel Öğrenme kuramı çerçevesinde; öğrenme dört aşamadan oluşmaktadır:

1. Birey, konu hakkında yapay veya gerçeğe çok yakın bir deneyim yaşar.
2. Bu deneyim birey/grup tarafından analiz edilir ve duygusal yansımaları paylaşılır.
3. Elde edilen çıkarımlarla gerçek hayata dair genelleme yapılır.
4. Gerçekle ilişkilendirilen deneyimin verdiği bilgi, farkındalık daha sonra gerçek durumda uygulama imkanı bulur.

Gençlik çalışmaları, gençlerin aktif katılımını amaçlayan yaygın öğrenim odaklı faaliyetleri desteklemektedir. Gençlik çalışmalarının; interaktif bilgiyi, deneyim paylaşımını hedeflemesi gençlerin öğrenme süreçlerini ve yöntemlerini keşfetmesine katkı sağlamaktadır.

5. YETERLİLİKLER

Gençlik çalışmaları ve gençlik projeleri öğrenme odaklıdır ve kişisel gelişimi amaçlamaktadır. Öğrenme çıktılı gençlik çalışmalarının, yeterlilikler üzerine planlanması önemli bir temel noktadır.

Yeterlilik kavramı üç temel öğeden oluşmaktadır.

Bilgi: Gençlik çalışmaları alanında belirlenen konu ile ilgili temel bilgiye sahip olmaktır. Gençlik çalışmalarında, belirlenen tematik konu ile ilgili akademik, temel ve yaklaşım odaklı bilgi aktarımı önemlidir. Gencin bilgiye ulaşması için gerekli alt yapı sunulmalıdır.

Beceri: Belirlenen tematik konu ile ilgili temel bilgi aktarımı sonrası, o bilgiyi destekleyen beceriler sunulması öğrenme ve yeterlilik geliştirme açısından önemlidir. Beceri, gencin çalışma ve uygulama sonrası –yapabiliyor, -edebiliyor olmasıdır ve temel bilginin öğrenmeye dönüşmesi için gereklidir.

Davranış: Gencin, öğrenme süreci içinde kazandığı bilgi ve beceriyi, gerçek hayatta davranış ve tutuma dönüştürmesidir. Öğrenme, kazanılan bilgi ve beceriyi kişinin davranış ve tutum olarak hayata yansıtmasıdır.

Gençlik çalışmaları ile kazanılan veya geliştirilen yeterlilikler, kişisel gelişime, aktif vatandaşlığa ve istihdama katkı sağlaması açısından büyük önem taşımaktadır.

Son yıllarda gençlik alanında yapılan çalışmalar, bir sorunu ortaya çıkarmıştır: Öğrenme odaklı yürütülen gençlik çalışmaları aracılığı ile kazanılan kazanımların tanınırlığı sorunu.

Tanınırlık, gerek kişinin kendi gelişimini takip etmesi gerekse istihdam yaratması açısından önemli bir noktadır. Buna yönelik olarak hem gençlik çalışmalarının tanınırlığı hem de istihdam alanında özel sektör tarafından tanınırlık son yıllarda önemli bir ihtiyaç olmuştur.

Gençlik çalışmalarında aktif yer alan sivil toplum kuruluşları ve gençlik çalışanları, bu soruna yönelik lobi çalışmaları ile Avrupa Komisyonu'nun dikkatini çekmiştir. Komisyon özellikle Ulusal Ajanslar aracılığı ile yürütülen gençlik çalışmalarının tanınırlığına yönelik olarak çalışmalar yürütmüştür. 2007 yılında tanınırlığı sağlamak ve gençlik çalışmalarının istihdama etkisini somutlaştırmak için Youthpass Sertifikasyon sistemi geliştirilmiştir.

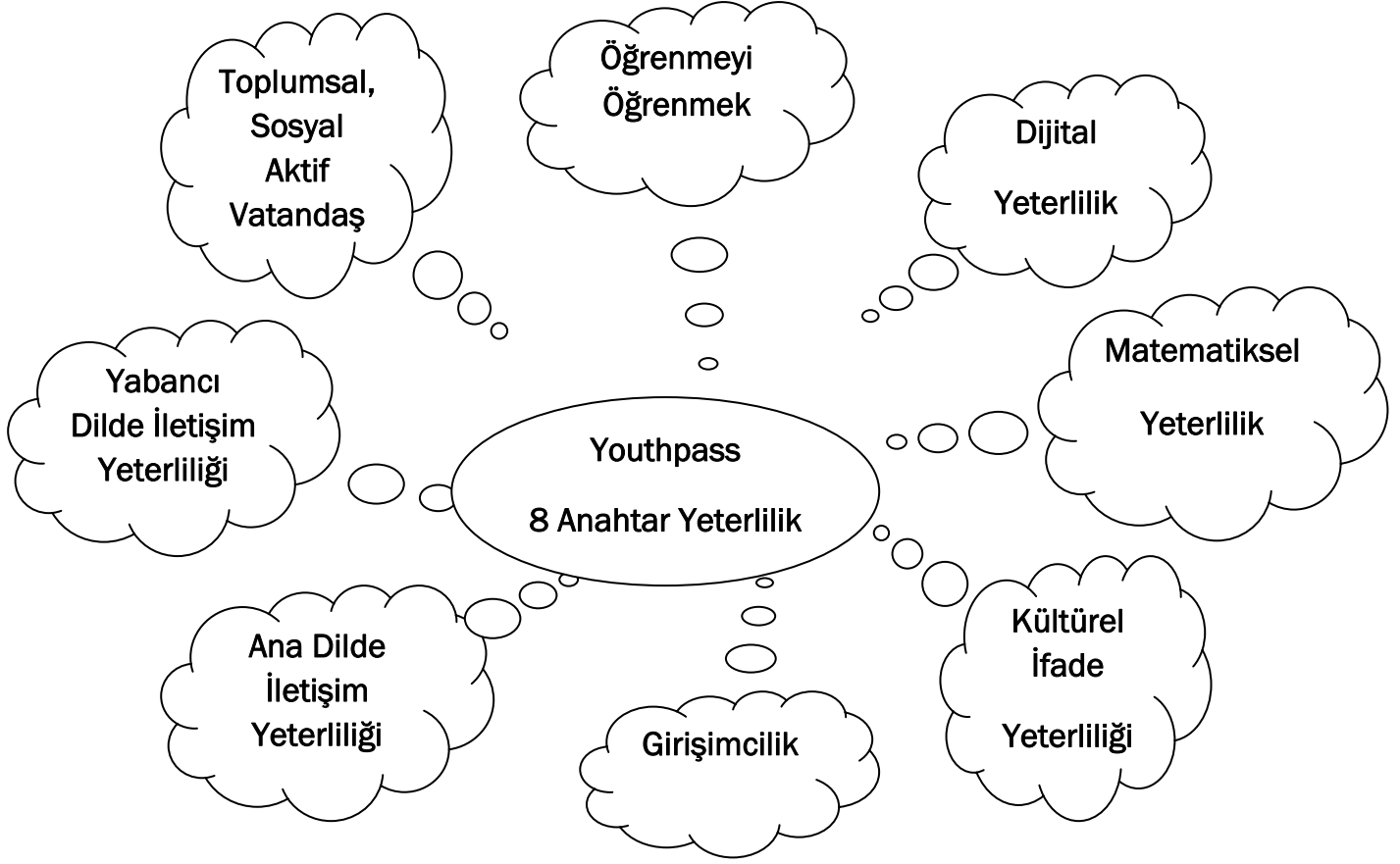
Youthpass Sertifikasyon sistemi, iki temel noktada standart sertifika sistemlerinden farklılık göstermektedir:

- Youthpass Sertifikasyon Sisteminin, gençlerin gençlik çalışmaları ve projeler ile kazandıkları ve geliştirdikleri yeterlilikleri tanımlayan bir sisteme sahip olması
- Youthpass Sertifikasyon Sisteminin gençlik çalışmalarına katılan kişiler tarafından bireysel değerlendirmeyi içermesi.

Özellikle ikinci farklılık, birçok gençlik çalışanı ve sivil toplum kuruluşu tarafından yadırgansa da 2007 yılından itibaren düzenlenen sertifikasyon sistemi başarılı olmuştur. Bu sistemin felsefesinde neden kişinin kendini değerlendirmesi üzerine kurulu olduğu açıktır. Gençlik çalışmaları ile ilgili bölümde de üzerinde durulduğu gibi, gençlik çalışmalarının yapı taşlarından biri dürüstlük ve kişisel gelişim odaklı olmaktır.

Gençlik çalışmaları, öncelikle kişinin kendini keşfetmesi, öğrenme yöntemini tanıması ve kişisel gelişimi için öğrenme planı hazırlamasına katkı sağlamaktadır. Bu açıdan değerlendirdiğimiz zaman, Youthpass Sertifikasyon Sistemi ile kişinin kendi yeterliliklerini değerlendirmesi öncelikle bireysel farkındalığı zorunlu kılmaktadır.

Bu çerçevede; Youthpass Sertifikasyon Sistemi, özellikle Gençlik Programı kapsamında gençlik çalışmalarının tanınırlığını 8 Anahtar Yeterlilik olarak tanımlamıştır.

Öğrenmeyi Öğrenmek: Gençlik Programları çerçevesinde temel yeterliliklerden biridir. Gençlik çalışmalarına dâhil olan kişinin kendi yeterliliklerini ve öğrenme yöntemini keşfederek, öğrenme planını yapmasına imkan sağlayan bireysel farkındalık yeterliliğidir. Öğrenme, kişiden kişiye değişen parmak izi gibidir. Herkesin öğrenme yöntemi ve hızı farklıdır. Öğrenme odaklı gençlik çalışmaları kişinin kendi öğrenme yöntemini tanıması ve geleceğe yönelik öğrenme planını bu öğrenme yöntemi ile planlamasını sağlar. Böylelikle kişi, kendini değerlendirmek için “Neden bu çalışmanın içindeyim?” sorusunu sorma imkânı bulur.

Dijital Yeterlilik: Modern dünyanın en büyük gerekliliği teknoloji gelişimidir. Bu sebeple dijital yeterlilik, gençlik çalışmalarının istihdama katkı sağlaması için önemli bir yeterliliktir. Gençlik projelerinde yer alan bu yeterlilik kişinin bilgi toplumunu, teknolojileri ve yöntemleri tanımasına, internet ve bilgisayarı etkin kullanabilmesine, teknoloji araçlarını hayata etkin aktarabilmesine destek sağlar.

Matematiksel Yeterlilik: Bu yeterlilik ile analitik düşünme ve günlük hayatta uygulama alanlarını keşfetme yeteneği geliştirilir. Ayrıca karşılaşılan problemleri matematiksel yöntemlerle çözme isteği, kazanılan bilgiyi kullanma ve kanıta dayalı sonuçlar oluşturma motivasyonu desteklenir.

Kültürel İfade Yeterliliği: Gençlik çalışmaları ister ulusal düzeyde ister uluslararası düzeyde gerçekleşsin, çalışmalara dahil olan kişinin kültürel farkındalığını arttırmaktadır. Bu yeterlilik ile kültürel değerlerin farkına varma, düşüncelerin, deneyimlerin ve duyguların yaratıcı ve etkin bir şekilde ifadesini takdir etme, müzik ve sahne sanatları aracılığı ile kültürel aktarımda bulunma amaçlanmaktadır.

Girişimcilik: Gençlik çalışmalarının gelecek planlaması, Avrupa Stratejileri 2020’de de belirtildiği gibi gençlik çalışmalarının genç istihdama etkisinin artırılması ve gelecek sektörel yeniliklerin gençlik çalışmaları ile ivme kazanmasının sağlanmasına yöneliktir. Bu yeterlilik ile fikirleri hayata geçirebilmeye olanak sağlama, yaratıcı ve yenilikçi olma, risk almaya cesaret etme ve yönetsel yeterlilikleri geliştirme amaçlanmaktadır.

Ana Dilde İletişim Yeterliliği: Bu yeterlilik ile duygularını, düşüncelerini ve olgularını kelimelerle ifade etme, etkin dil kullanımı, dil aracılığı ile doğru bir biçimde etkileşime ve iletişime geçebilme konularında destek sağlanmaktadır.

Yabancı Dilde İletişim Yeterliliği: Gençlik projelerinin temel önceliği kültürlerarası etkileşim ve diyalog üzerine şekillenmiştir. Bu yeterlilik ile ihtiyacına yönelik yabancı dilde anlama ve kendini ifade etme, çok kültürlü ortamlara ve kültürel çeşitliliğe hoşgörüle yaklaşma ve kültürlerarası iletişime destek sağlama amaçlanmaktadır.

Toplumsal, Sosyal, Aktif Vatandaşlık Yeterliliği: Gençlik çalışmalarının amaçlarından biri de katılım odaklı vatandaşlık bilincini geliştirmek. Gençlerin gelecek dünya yapılanmasında söz sahibi olabilmeleri ve kendilerini ifade edebilmeleri için gerekli alt yapıyı sağlamak da diğer bir amaçtır. Bu yeterlilik ile sosyal alanlarda (aile, arkadaş, çalışma ortamı vb) etkin iletişim kurma, farklı sosyal ve kültürel çevrelerden gelen insanlarla ilişki kurma ve çatışmaların yapıcı biçimde üstesinden gelme amaçlanmaktadır. Ayrıca bu yeterlilik, sivil hayata aktif katılım, karar mekanizmalarında aktif rol oynama, demokrasi, vatandaşlık, sivil haklar gibi kavram ve fikirler hakkında bilgi sahibi olma ve hak odaklı yaklaşım benimseme konularında bireye katkı sağlamaktadır.

Yukarıda belirtilen 8 Anahtar Yeterlilik, Gençlik Programları çerçevesinde yürütülen Gençlik projeleri için belirlenen yeterliliklerdir.

Gençlik çalışmalarının daha kapsamlı faaliyetler olduğu düşünülürse yeterlikleri arttırmak ve çeşitlendirmek mümkündür. Ancak şu da bir gerçektir ki; Avrupa Komisyonu çerçevesinde yürütülen gençlik çalışmaları bugünün ve geleceğin şekillenmesinde genç odaklı bir yaklaşım benimsemiş ve yürütülen tüm çalışmaların öğrenme odaklı şekillenmesine katkı sağlamayı hedeflemiştir.

Ulusal veya uluslararası yürütülen gençlik çalışmalarının temeli bireysel farkındalığa dayanmakta ve öğrenme çıktıları yürütülmektedir. Gençlik çalışmalarının etkin yürütülmesi için bu değer gençlik alanında benimsenmesi ve yürütülmesi önemlidir.

6. GÖNÜLLÜLÜK

Özellikle 1990'lı yıllarda “gönüllülük” kavramı hem ulusal hem de uluslararası alanlarda hayatımıza giren bir kavram olmuştur. Gençlik çalışmaları alanında yürütülen tüm çalışmaların çıkış noktası gönüllülük üzerine inşa edilmiştir ve devam etmektedir. Hemen hemen her çalışma ve uygulamada atıfta bulunularak, farkındalık sağlanmakta ve devamlılığı için binlerce planlama ve faaliyet yürütülmektedir.

“Gönüllülük” denilen bu altın kelime gençler için ve gelecek için ne ifade ediyor? Öncelikle “gönüllülük” kavramı hem terminolojik hem de kronolojik açıdan değerlendirilmelidir.

Gönüllülük kavramı üzerine onlarca tanımla karşılaşılması mümkündür. İnternet üzerinden herhangi bir arama motoru aracılığı ile “gönüllülük nedir?” sorusu sorulduğunda cevap için yüzlerce sayfa açılır. Bu sayfalardan birkaç tanesinin tanımına göre;

- Gönüllülük; çözümü başkasından beklemek değil, bireysel gücünü çözüm bulmak için kullanmaktır.
- Gönüllülük; herhangi bir maddi ya da parasal çıkar sağlama amacı taşımadan kendi özgür iradesi ile Türkiye Kızılay Derneği'nin misyonu çerçevesinde düzenli olarak ya da duruma göre sadece belirli zamanlarda zarar görebilir insan topluluklarına yardım etmek üzere emek harcayan kişidir. (www.kizilayizmir.org.tr)
- Gönüllülük; içinde bulunduğu toplulukta herhangi bir karşılık ya da çıkar beklemezsiniz bir işi yapmayı kendiliğinden üstlenmektir. (www.tr.m.wikipedia.org)
- Gönüllülük; hayatı çok sevmektir. Çözümü başkasından beklemek değil, bireysel gücünü çözüm bulmak için kullanmaktır. Gönüllülük, mutluluktur, bilinçtir, sorumluluktur, huzurdur. Gönüllülük, başkasını mutlu etmenin en büyük mutluluk olduğunu fark etmektir. Gönüllülük, güveni, dürüstlüğü, paylaşmayı öğretebilmektir. (www.siviltoplumakademisi.org.tr)

Aslında, herkes kendi içinde yepyeni bir gönüllülük tanımı yapabilir. Tek bir kavram üzerinde bu kadar farklı bakış açılarının olmasının nedeni; insanların, toplumların, devletlerin var olmak adına kendi değerleri ve olguları olduğu gerçeğidir. İşte bu gerçeklik, kavramlara yüklediğiniz anlarda karşınıza çıkmaktadır. Bu nedenledir ki; manevi değerleri ağır basan toplumlarda “gönüllülük” iyilik, hayırseverlik, yardım etmek, mutlu etmek olarak karşınıza çıkarken; bilimsel olguları ağır basan toplumlarda “gönüllülük” toplumsal sorumluluk, politik

duruş, aktif katılım olarak karşınıza çıkar. Bu da insan merkezli yürütülen, içinde duyguların yer aldığı kavramlarda farklı bakış açıları sunmaktadır.

Genel tanımı ile gönüllülüğü bir çerçeve içine almak gerekirse üç temel değer gönüllü çalışmalar için bize ışık tutabilir:

- Gönüllü çalışmaların kişinin özgür iradesi ile yürütülmesi
- Gönüllü çalışmaların maddiyata dayanmayan motivasyon içermesi
- Gönüllü çalışmaların toplumsal – kamu yararı gözetmesi

Bu noktadan en yalın hali ile gönüllülük tanımı yapılırsa;

“Kişinin bilgisini, becerisini, zamanını, kaynaklarını hatta iyi niyetini kendi özgür iradesi ile maddi beklenti olmaksızın kamusal fayda sağlamak adına kullanmasıdır.”

Bir diğer nokta da, gönüllülüğün farklı ifade biçimleridir:

- **Bir hizmetin üçüncü bir şahsa ulaştırılması anlamında resmi hizmet sunmak**
- **Ortak ihtiyaçları, sorunları ya da çıkarları olan insanların güçlerini birleştirmek sureti ile karşılıklı yardımda bulunmaları yada kendi kendilerine yetebilmeleri**

Her iki ifade biçimi de toplumsal fayda amaçlaması bakımından ortak çıkış noktasına sahip, gönüllü hizmeti sunulan hedef açısından farklılık göstermektedir.

Örgütsel gönüllü çalışmaların tarihine bakıldığında; dünya savaşları sonrası Avrupa’da yaşanan sivil ve kamusal zararın giderilmesi adına bir grup gencin savaş yaralarını sarmak adına özgür iradeleri ile yürüttükleri faaliyetler görülür. Bu demek değildir ki; gönüllülük tarihi 1945’lere dayanıyor. Her toplumun, her devletin kendi yürüttüğü yerel ve ulusal gönüllülük faaliyetlerine rastlamak mümkündür, ancak burada her topluluğun tek tek gönüllü tarihine değinmek mümkün olmadığı için, gençlik çalışmaları temelinde örgütsel genç gönüllü hareketini kabul ettiğimizi belirtmeliyiz.

Özellikle 1960 yılından itibaren, İngiltere merkezli gelişen sivil toplum bilinci ve hareketi gönüllü faaliyetlere ivme kazandırmış ve genç odaklı gönüllü programlar ilgi odağı olmuştur.

1970’li yıllarda sivil toplum örgütlerinin, karar alma mekanizmalarında etkin rol oynamaları gönüllü çalışmaların etki alanının genişlemesini sağlamıştır. Gönüllülük üzerine yapılan sivil toplum örgütlerinin güçlenmesi ve faaliyetlerinin etkin mekanizmalar tarafından tanınırlığı önemli bir noktadır. Bu örgütlenmelerin önemli ortak özellikleri “sivil”likleri ve

tabandan gelmeleri ya da tabanı da kapsayan bir yapılanmaya gitmeleridir. Örgütlenmelere katkıda bulunan bireyler çoğunlukla “gönüllü” olarak adlandırılmaktadır. 1970’lerle beraber yaşanan ekonomik dönüşümün sonucunda, sivil alanda eşitlik odaklı faaliyet gösteren sivil toplum örgütleri bireylerde sosyal refaha yönelik faaliyetlere şekil vermiştir. Böylece 1970’lerin sonuna gelindiğinde, sivil toplum örgütleri nitelik ve nicelik olarak gelişmeye başlamıştır.

1980’lere gelindiğinde özellikle Amerika ve Avrupa kıtasında hem ulusal hem de uluslararası düzeyde sivil toplum örgütlerine gönüllü olunmasına ve sivil toplum örgütlerinin sosyal içerikli farklı konularda aktif rol oynamalarına yönelik çağrılarda artış görülmeye başlanmıştır. 1980 yılında uluslararası yardım programları yürüten kuzey ülkelerindeki sivil toplum örgütlerinin sayısı 1600’lerde idi.

1990’lı yıllarda ise; örgütsel hareketlilik adına sivil toplum kuruluşlarının altın yıllarını yaşadığını söyleyebiliriz. 1980’lerde yardım programları yürüten kuzey ülkelerindeki sivil toplum örgütlerinin sayısı 1600 iken, 1990’da 2500’ü geçmiştir. 1990’lı yıllardan itibaren, devletler eğitim, sağlık, sosyal yardım gibi sosyal hizmetlerin sivil toplum kuruluşları tarafından karşılanmasını ve bu alanlarda sivil toplum örgütlerinin aktif rol oynamalarını teşvik etmiştir. Devletlerin yükümlülüğünde olan bireylerin sosyal haklarının garantiye alınması ve karşılanması büyük oranda sivil toplum örgütlerine bırakılmaya çalışılmıştır ve halen çalışılmaktadır. 1990’lı yılların sonlarına gelindiğinde; yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde kamu yararına faaliyet yürütülen sivil toplum hareketlerinin uluslararası kurumlar tarafından desteklendiği ve hak temelli yaklaşım üzerine atıfta bulunduğu dikkat çeken bir başka noktadır.

2000’li yıllarda sivil toplum örgütleri bilinçli ve hak temelli yaklaşım algısına ve bu noktada yurttaşlık haklarını benimseyen bir anlayışa sahip olmuştur. Yurttaşlık hakları konusunda iki önemli çalışma yol göstericidir:

- T.H. Marshall – “Yurttaşlık ve Sosyal Sınıf”
- Kymlicka ve Norman – “Yurttaşlık Modeli”

Marshall, makalesinde yurttaşlığı “statü” olarak tanımlamış ve bu statüye sahip bireylerin haklar ve sorumluluklar bakımından eşit olduğunu belirtmiştir. 1990’lı yılların sonundan itibaren sivil toplum örgütlerinin eğitim, sağlık ve yoksullukla mücadele gibi alanlarda hizmet vermeye başlamasıyla birlikte sosyal hakların alanına giren konularda devlet-yurttaş

arasındaki sözleşme kaymış, sivil toplum kuruluşu- birey arasında bir ilişkiye dönüşmüştür. Sivil toplum kuruluşları, bireyler tarafından kurulan ve faaliyetleri yürütülen inisiyatiflerdir. Örgütlerin, kendine özgü farklı değerleri, hedefleri ve öncelik verdiği grupları vardır. Sivil toplum kuruluşları farklı grupların seslerini duyurarak ve haklarını savunarak demokratikleşmenin temel öğeleri olmuştur.

Marshall yurttaşlığı statü olarak açıklarken, Kymlickan ve Norman yurttaşlığı üç temel ögenin birleşimi olarak tanımlamıştır:

- statü
- aidiyet
- etkin olmak

Kymlicka ve Norman'a göre statü; her yurttaşın sahip olduğu ve eşitlik temelinde kurgulanan bir pozisyonudur. Bireyin alacağı hizmetlerin eşitlik ilkesi üzerine kurgulanması gerekir. Aidiyet, yurttaşların sahip olduğu haklar kadar görevlerinin de var olduğu gerçeğidir. Yurttaşlar, görev bilinci ile sorumluluk alarak, kendini toplumun bir parçası olarak sorumlu görür ve katılım sağlar. Etkin olmak, katılım ve yurttaşlar arasında aidiyet duygusunun sonucu sürekli yeniden oluşan bir durumdur.

Gönüllülük kavramına tekrar dönersek; ortak ihtiyaçlar için bir araya gelerek oluşturulan toplum olgusunda sosyal refah düzeyinin yükseltilerek, herkese eşit hakların sunulduğu bir dünya yaratma arzusunun sosyal bir getirisi diyebiliriz. Gönüllülük, sivil toplum kuruluşları aracılığı ile hizmet verebileceği gibi, karar verme sürecinde yer alma ya da bir konuda savunuculuk yapma olarak da gerçekleşebilir.

Gönüllülük, işgücü olmanın yanı sıra bireyin kendini geliştirmesine katkıda bulunan bir rol ve katılım aracılığı ile demokrasiyi güçlendirecek bir yapı olarak tartışılmaktadır.

Özellikle son on yıl içerisinde yürütülen sivil toplum örgütleri faaliyetlerinde odak nokta gönüllü çalışmalar ve yerel, ulusal ve uluslararası gönüllü programlarıdır.

Gençlik çalışmalarının gönüllü olarak yürütülmesi, genç odaklı çalışmaların kişisel gelişime katkı sağlamasını içinde barındırır. Gençlere yönelik yapılan anketlerde, "Neden gönüllü olunur?" sorusuna verilen cevaplar çok çeşitlidir. Katılımcılar "içinde bulunduğu kültürü öğrenebilmek için, iyi hissetmek için, sevdiği bir şeyi yapmak için, profesyonel oldukları bir alanla ilgili becerilerini bir örgüte bağışlamak için, bir etkisi olması için, iş deneyimi olması

için, farklı insanlarla beraber olabilmek için, yurttaşlık görevi olarak, deneyim kazanmak için, statü kazanmak için, hakkını savunmak için” gibi cevaplar vermişlerdir. Herkesin cevabı farklı olsa da, temelinde gelişim ve farkındalık barındırdığı da bir gerçektir.

Genel bir gönüllülük çerçevesi çizmek istersek; iki uç eksenden bahsedebiliriz: Pragmatik ve idealist yaklaşımlar. Pragmatik yaklaşım; fayda odaklı bir noktadan bakıp gönüllü çalışmaların kişisel gelişim odaklı olmasını ve istihdama katkı sağlamasını savunurken; idealist yaklaşım daha toplumsal bir noktadan bakıp gönüllü çalışmaların toplumsal gelişim odaklı olması ve vatandaşlık bilinci sağlaması gerektiğini savunur. Her iki yaklaşım da gönüllü çalışmalar çerçevesinde fayda sağlayıcı açısından farklılık gösterir.

Gençlik çalışmalarının temeli gönüllülük bilincine dayanmaktadır. Yürütülen gençlik çalışmalarının, hem gönüllüye hem de hedef kitleye yönelik gelişim odaklı faaliyetler içermesi önemlidir. Aynı zamanda gençlik çalışmalarının kalitesi ve etkinlik alanı için de gereklidir.

7. AKTİF KATILIM

Gençlik katılımını ele aldığımızda, çeşitli uygulamaların yanı sıra, çok farklı yaklaşımlar ve kuramlar da görürüz. Gençlik çalışanları, gençlik kuruluşları ve yerel yönetimler, geçmiş ve deneyim farklılıkları nedeniyle katılım konusuna çok farklı açılardan bakarlar. Gençlik katılımı alanındaki çalışmalarının ardındaki sebepleri de çoğu kez birbirinden çok farklıdır: Bazıları, sosyal değişim ve daha demokratik toplumların oluşturulmasını isterken; diğerleri gençlerin gelişimi veya kendi siyasi amaçları nedeniyle bu konuya ilgi duyabilirler. Gençlik katılımının farklı unsurları hakkındaki tartışmalar süregitmektedir ve aynı sorulara farklı cevaplar verilebilmektedir. Farklı katılım tanımları şunlardır:

- 1) “Kısaca ifade edilecek olursa katılımdan kasıt, yapılan işlerde yer almak, belirli görevlere sahip olmak ve sorumluluğu paylaşmak ve devralmaktır. Yani erişimi olmak ve dâhil edilmektir.”
- 2) Katılım, "yönlendirmeye ve şekil vermeye yardımcı olmak" demektir.
- 3) "Katılım, konuşma ve dinleme, kendi görüşlerini ifade etme ve diğerleri görüşlerini ifade ederken onları dinlemeyle ilgilidir. Bir çözüm ya da eylem planı için birlikte çalışmak anlamına gelebilir. Katılmayla sadece genç bir etkinci (aktivist) olmak akla gelmemelidir. Aynı zamanda, tıpkı yeni bir beceri kazanmak üzere bir kulübe veya belirli bir konuda güçlü bir tavrı olan bir gruba katılma gibi, sunulan olanaklardan yararlanma anlamına da gelebilir.”
- 4) “Herhangi bir toplumun demokratik yaşamına katılım, çok önemli olmasına rağmen, oy vermenin veya seçimlerde aday olmanın da ötesinde bir olgudur. Katılım ve aktif yurttaşlık, kararlara katılmak ve bunları etkilemek için hakka, imkâna, alana, fırsata ve gerektiğinde desteğe sahip olmak ve daha iyi bir toplum yaratmaya yönelik faaliyetlere ve eylemlere dâhil olmaktır.”

Yukarıdaki tanım, gençlik katılımını sadece siyasi anlamda katılım veya gençlik konseylerinde faaliyet gösterme gibi gören dar bir anlayışın ötesine taşımaktadır. Bu tanım katılımın, gençlerin yaşamlarını etkileyen ya da sadece onlar için önemli olan karar ve eylemlerde etki ve sorumluluk sahibi olmaları anlamına geldiğini vurgulamaktadır. Bu nedenle, uygulamada katılım, yerel seçimlerde oy vermek olabileceği gibi, hobiler ve ilgi alanları veya serbest zamanlarını değerlendirebilecekleri diğer yaratıcı yollar hakkında bilgi alışverişinde bulunmak için gençlik örgütünü kurmak ya da sanal tartışma platformu oluşturmak da olabilir. Şartın gençlik katılımı tanımı, yaklaşım olarak gençlere ve gençlerin iştirakine

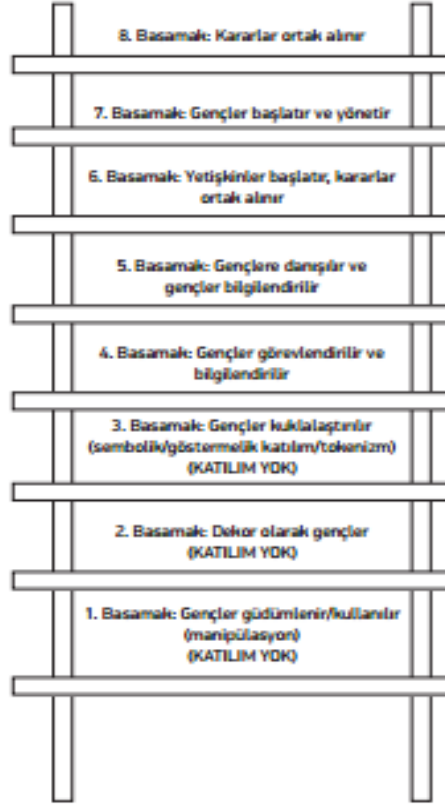
doğru bir yönelim sergilemektedir. Gençler korunmaya ve yardıma ihtiyaç duyan mağdur veya incinebilir bir grup olarak görülmemektedir (“sorun temelli yaklaşım”). Gençler, yetişkinlerin gençler için en iyi olanı bildiklerinin varsayıldığı, yetişkinlerin müdahalesinin bir nesnesi olarak görülmemektedir. Gençler artık, kuruluşların veya toplumsal yaşamın aktif oyuncularını olarak ele alınmakta, büyük potansiyeli, yetenekleri ve güçlü yanları olan ortaklar olarak görülmektedirler. Gençler, kendi ihtiyaçlarını ifade etme ve bu ihtiyaçları karşılama yollarını bulma imkânına sahip olmalıdır. Bir Afrika atasözü, “Ayakkabının ayağının neresini vurduğunu en iyi bilen ayakkabıyı giyendir” der. İşte bu nedenle de gençler, kendilerini ilgilendiren konularla baş etme sürecine dâhil olmalı ve bu nedenle de gençlere talimatlar verileceğine onlara destek olunmalıdır.

Son on yıldır gençlik katılımından sıklıkla bir hak olarak söz edilmektedir (“hak temelli yaklaşım”). Örneğin UNICEF, katılımını bir insan hakkı olarak görmekte ve bu nedenle de BM ocuk Hakları Sözleşmesinde ocukların katılım hakkının altı çizilmektedir. “Katılım merdiveni” olarak bilinen kavramın yazarı Roger Hart, vatandaş olmanın ne anlama geldiğini öğrenmenin bir yolu olmasından ötürü, katılımın temel bir yurttaşlık hakkı olduğunu savunmaktadır. Avrupa Konseyi'nde ise gençlik katılımı, “gençlerin yerel düzeyde günlük yaşama dâhil edilme, görev ve sorumluluklar üstlenme ve aynı zamanda yaşam süreçlerini demokratik bir biçimde etkileme hakkı” olarak algılanmaktadır. Katılımın bir hak olması, tüm gençlerin ayrımcılığa maruz kalmadan - nereli olurlarsa olsunlar ve hangi dili konuşurlarsa konuşsunlar - bu hakkı kullanabilmeleri anlamına gelir. Gençlik katılımını aynı zamanda bir tür genç-yetişkin ortaklığı olarak da görülebilir. “Ortaklık bir şeyleri beraberce yapmak demektir. Ortaklık, başkalarının sözünü dinlemek, farklı fikirleri ciddiye almak demektir.” Uygulamada bunun anlamı; amaçlar, hedefler, roller, sorumluluklar, kararlar vb. zerinde tartışılması ve uzlaşılmasıdır ve gençlerle yetişkinlerin:

- nereye gittiklerini;
- kendilerinden neler beklendiğini;
- onların başkalarından neler beklediklerini;
- bunu nasıl gerçekleştireceklerini;
- ne tür destek aldıklarını ve bu desteği nereden aldıklarını tam olarak bilmeleridir.

Gençlerle yetişkinlerin işbirliğinin avantajı, gençlerin beceri ve yetenekleriyle yetişkinlerin deneyim ve bilgeliğini bir araya getirmesidir. Bu ortaklık aynı zamanda tüm bireysel katkıların kabul görmesini ve değer verilmesini sağladığından ortaklara daha fazla girişimde bulunma ve proje gerçekleştirme motivasyonu verir.

Genç Katılımı Basamakları;

Uyarlanmıştır: Hart, R. Kuklaştırılan yurttaşlığı çocukların katılımı, UNICEF Innocenti Araştırma Merkezi, Floransa, 1992.

Gençlerin katıldığını veya katılmadığını söylemek yeterli değildir. Yerel duruma, kaynaklara, ihtiyaçlara ve deneyim düzeyine bağlı olarak gençlerin dâhil olabilmelerinin veya sorumluluk alabilmelerinin farklı dereceleri vardır. Roger Hart'ın önerdiği, "Çocuk katılımı basamakları" olarak bilinen modelde, çocukların ve gençlerin projelere, kuruluşlara veya toplumlara farklı derecelerde katılımları gösterilmektedir.

Roger Hart, her biri katılım merdiveninin farklı basamaklarına denk gelen 8 ayrı katılım düzeyi tanımlamaktadır:

8. Basamak: Kararlar ortak alınır

Projeler veya fikirler, yetişkinleri karar alma sürecine ortak olarak davet eden gençler tarafından başlatılır.

7. Basamak: Gençler başlatır ve yönetir

Proje ve fikirleri gençler başlatır ve yönetir. Yetişkinler gerekiyorsa destek vermek üzere davet edilebilirler, ancak proje, yetişkinlerin müdahalesi olmaksızın yürütülebilir.

6. Basamak: Yetişkinler başlatır, kararlar ortak alınır

Projeleri yetişkinler başlatırlar ancak gençler karar alma sürecine ve sorumlulukları paylaşmaya eşit ortaklar olarak davet edilirler.

5. Basamak: Gençlere danışılır ve gençler bilgilendirilir

Projeler yetişkinlerce başlatılıp yönetilir ancak gençler önerilerde bulunmaya davet edilirler ve bu önerilerin nihai kararlara veya sonuçlara katkısından haberdar edilirler.

4. Basamak: Gençler görevlendirilir ve bilgilendirilir

Projeler, yetişkinler tarafından başlatılır ve yönetilir. Gençler proje içindeki belirli bazı rol ve görevleri üstlenmeye davet edilirler. Gençler, bu projelerde gerçekte ne kadar etkileri olduğunun bilincindedirler.

3. Basamak: Gençler kuklalaştırılır (sembolik/göstermelik katılım/tokenizm)

Gençlere projelerde bazı görevler verilir ancak alınan kararlarda gerçek bir etkileri yoktur. Burada gençlerin katıldığı yanılsaması yaratılır (kasten veya bilmeyerek) ancak aslında gençlerin ne yaptıkları ve nasıl yaptıkları konusunda bir söz hakları yoktur.

2. Basamak: Dekor olarak gençler

Projede imkânı kısıtlı bir grup olarak gençleri temsil edecek gençlere ihtiyaç vardır. Bu gençlerin (orada bulunmalarından başka), anlamlı bir rol veya görevleri bulunmamaktadır – dekor olarak kullanılan diğer şeyler gibi. Projede veya kuruluştaki dışarıdakiler tarafından kolaylıkla görülebilecekleri bir yere yerleştirilirler.

1. Basamak: Gençler güdümlenir/kullanılır (manipülasyon)

Gençler projelere katılmaya davet edilirler ancak gerek kararlarda gerekse bunların sonuçları üzerinde gerçek bir etkileri olmaz. Aslında projede yer verilmelerinin, bir yerel seçimi kazanmak, bir kuruluşla ilgili daha iyi bir izlenim yaratmak veya gençlik katılımını destekleyen bazı kurumlardan fon almak gibi başka bir nedeni vardır.

Gençlik katılımı merdiveni, katılımcı projelerin veya girişimlerin kendi toplumlarında nasıl işlediğine eleştirel bir gözle bakmak isteyen uygulayıcılar için çok yararlı bir araç olabilir. Ancak, söz konusu model aynı zamanda gençlik katılımının dereceleriyle ilgili bir hiyerarşik sıralamayı da yanıltıcı bir biçimde akla getirerek her ne pahasına olursa olsun merdivenin en üst basamağına ulaşma gayretlerine neden olabilir.

Bu nedenle, gençlerin katılım derecesi veya dâhil olmaları gereken derecenin yerel duruma, nelerin elde edilmesi gerektiğine veya mevcut deneyim birikimine vb. bağlı olduğunu hatırlamak önemlidir. Bazen bir projede tam olarak hangi derecede katılım olduğunu görmek, gerek projenin karmaşıklığı gerekse farklı katılım derecesi basamakları arasında net bir ayrım olmaması nedeniyle daha zor olabilir. Katılım derecesi zaman içerisinde de gelişebilir.

8. SOSYAL DAHİL ETME

İmkanı kısıtlılık, bireyin içinde bulunduğu bir durum iken, sosyal dışlanma ve sosyal dahil etme, bireyin yaşadığı süreci ifade eden dinamik kavramlardır. Sosyal dahil etme, bireyin dezavantajlarının azaltılarak veya ortadan kaldırılarak toplumla bütünleşmesini ve sosyal hayata katılım sürecini ifade eder.

Kısaca sosyal dahil etme, toplumsal yaşamda imkanı kısıtlı bireylerin fırsatlara erişimini sağlamaktır.

Sosyal dahil etme, bireyi merkeze alır ve sosyal dışlanmaya maruz bireyin yaşamının iyileşmesine vurgu yapar. Dolayısıyla yapılacak çalışmaların doğrudan dezavantajlı genç gruplarına dokunması, somut çıktılar üretmesi beklenir. Sosyal dâhil etmeye yönelik projelerde yapı, hem proje ekibi hem de imkanı kısıtlı grup için güçlükleri bünyesinde barındırır. Bu yüzden karşılıklı tanıma ve anlama süreci büyük önem taşır. İmkanı kısıtlı grup ile yapılacak çalışmalarda, gençlerin kendilerini rahat ifade edebilmeleri sağlanmalıdır. Yapılan çalışmanın (dezavantajlı olmayan) akran gruplarıyla kaynaştırma niteliğinde olması, karşılıklı hoşgörü ve farkındalığı artırır.

İmkanları kısıtlı gençlerin dâhil edilmesi

İmkanları kısıtlı gençler, aşağıdaki özet listede belirtilen durumlardan bir veya birkaçı ile ve engellerle yüz yüze olan; akranlarına nispetle daha az imkanlara sahip olan gençlerdir. Bazen bu özel durumlar veya engeller gençleri örgün ve yaygın eğitim alma, uluslararası hareketlilik ve katılımcılık, aktif vatandaşlık, sorumluluk alma ve toplumun bütün katmanlarına dahil olma imkânlarından mahrum bırakmaktadır.

- Sosyal engeller: Cinsiyet, etnisite, din, bedensel engellilik gibi ayrımcılıkla karşı karşıya olan gençler; sosyal becerileri sınırlı veya riskli cinsel davranışlar sergileyen gençler; tehlike altındaki gençler; (eski) suçlular (eski) uyuşturucu veya alkol bağımlıları; genç ve/veya ayrı ebeveynler; yetimler; parçalanmış aileler.
- Ekonomik engeller: Düşük hayat standardında bulunan, düşük gelirli, sosyal güvenlik sistemine dayalı olarak yaşayan gençler; uzun süreli işsizlik ve fakirlik çekenler; evsiz, borcu olan veya mali sıkıntıları olan gençler.
- Engellilik: zihinsel (entelektüel, bilişsel, öğrenme) engeli olan; fiziki, duyuşsal veya diğer engelleri olan gençler.

- Eğitim zorlukları: eğitim zorlukları yaşayan gençler; eğitimini yarıda bırakanlar; kalifiye olmayan kişiler; zayıf öğrencilik performansı sergileyen gençler.
- Kültürel farklılıklar: genç göçmenler, mülteciler veya bu tür aileler içinde yaşayan gençler; milli veya etnik azınlık halinde yaşayan gençler; dil uyumu sorunu çeken ve kültürel dâhil olma problemleri yaşayan gençler.
- Sağlık problemleri: Kronik sağlık problemleri olan gençler; şiddetli hastalıklar veya psikiyatrik durumlar; zihinsel sağlık problemleri yaşayan gençler.
- Coğrafi engeller: Merkezden uzak ve kırsal bölgelerde yaşayan gençler; küçük adalarda veya taşrada yaşayan gençler; şehirlerdeki problemlili bölgelerde yaşayan gençler; az hizmet (kısıtlı sayıda toplu taşıma aracı, yetersiz imkânlar; terk edilmiş köyler) alan bölgelerdeki gençler.

Gençlik çalışmalarında Sosyal Dahil Etme, imkânları kısıtlı gençlerin toplumla kaynaşması ve sosyal açıdan dahil olması ile aktif vatandaşlığı ve istihdamı artırma açısından önemli bir araç olma amacını taşımaktadır.

9. İSTİHDAM VE SOSYAL GİRİŞİMCİLİK

Özellikle 1990'lı yıllardan itibaren yürütülen gençlik çalışmaları, hem ulusal hem de uluslararası düzeyde gençlerin gelişimine katkı sağlayarak yeni sektörel alanlar ve istihdam fırsatları yaratmayı amaçlamaktadır. Özellikle genç işsizliği ülkemizde ciddi bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. 2012 yılı TÜİK verilerine göre, genç işsizlik oranı 15-24 yaş grubu için yüzde 17,5'dir. Avrupa genelinde genç nüfusa sahip ülke listesinde birinci sırada Türkiye'nin olduğu düşünülürse bu sorunun günden güne büyümesi yürütülen politikaların yetersiz olduğunu göstermektedir.

2000'li yıllardan itibaren ise, gerek ulusal düzeyde gerekse Avrupa çapında gençlik alanında yürütülen çalışmaların önceliğini, sürdürülebilir kalkınma ve gençlik istihdamı almıştır. Yeni ve farklı sektörlerde gençlik çalışmaları ile gençlerin girişimci olarak yeni ve farklı iş kolları geliştirmeleri ve istihdama katkı sağlamaları amaçlanmaktadır.

Türkiye'de dolaylı olarak istihdamla ilgili hazırlanan politika belgesi, eylem planı, stratejik plan vb. birçok belge ve doküman bulunmaktadır. Ancak genel olarak istihdam ve özel anlamda ise gençlerin ve kadınların istihdamını doğrudan ilgilendiren bir strateji belgesi bulunmamaktadır.

İstihdam alanında çalışmaları yürütme görevi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB) ile ilgili kuruluşu olan Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü'ne (İŞKUR) verilmiştir. Bu görev doğrultusunda 2009 yılı sonunda ÇSGB tarafından önemli bir adım atılarak ilgili tarafların katılımı ile Ulusal İstihdam Stratejisi hazırlık çalışmaları başlatılmıştır. Bu belge Türkiye açısından bir ilk olma niteliği taşımaktadır. Gençlerin istihdamına ilişkin bir stratejinin de bu çalışmalar kapsamında oluşturulması öngörülmüştür.

Bu noktada 2012-2023 İstihdam Stratejisinin Genel Hedefleri:

- İşsizlik oranının 2013 itibari ile %5 düzeyine indirilmesi
- İstihdam oranının %50'ye yükseltilmesi
- Tarım dışı istihdamın büyüme esnekliğinin 0,52 düzeyinden 0,62'ye yükseltilmesi ve
- Tarım dışı sektörlerde %29,1 düzeyinde olan kayıt dışı istihdam oranının 2023 yılında %15'in altına indirilmesi olarak belirlenmiştir.

Bu hedeflerin gerçekleştirilme sürecinde odak ilkeler belirlenmiştir. Bu ilkeler; fırsat eşitliği, işi değil insanı korumak, işverenler üzerine ek yük getirilmemesi, sosyal diyalogun esas alınması ve özendirici yaklaşımdır.

Türkiye’de ekonomik ve sosyal politikaların genel çerçevesi, kalkınma planları, orta vadeli programlar ve yıllık programlarla çizilmektedir. 2007-2013 dönemini kapsayan Dokuzuncu Kalkınma Planı, “istikrar içinde büyüyen, gelirini daha adil paylaşan, küresel ölçekte rekabet gücüne sahip, bilgi toplumuna dönüşen, üyelik için uyum sürecini tamamlamış bir Türkiye” vizyonu Uzun Vadeli Strateji (2001-2023) çerçevesinde hazırlanmıştır. Plan doğrultusunda beş gelişme eksenini çerçevesi belirlenmiştir:

- Rekabet gücünün artırılması
- Beşeri ve sosyal dayanışmanın güçlendirilmesi
- Bölgesel gelişmenin sağlanması
- Kamu hizmetlerinde kalite ve etkinliğin artırılması
- İstihdamın artırılması

Gerek ulusal gerek Avrupa istihdam politikasının en önemli eksenini ise genç istihdamı olarak belirlenmektedir. Ulusal ve uluslararası düzeyde planlanan ve yürütülen tüm programların ulaşmak istediği hedef; genç işsizliğinin azaltılması ve istihdam oranlarının yükseltilerek, ekonomiye katkı sağlanması olmuştur. Bu noktada; gençlere yönelik yürütülen çalışmalar:

- Genel olarak eğitim özelde mesleki eğitiminin ihtiyaçlara cevap verecek şekilde revize edilmesi,
- Mesleki eğitimde bilgi, deneyim, teknoloji transferlerinin sağlanması için gerekli programların desteklenmesi
- Genç istihdamına yönelik genç girişimciliğin teşvik edilmesi
- Gençlik alanında yürütülen çalışmaların kişisel gelişim odaklı gerçekleştirilmesi
- İstikrar ve sürdürülebilir gençlik çalışmalarının yürütülmesi

Bu politikalar içinde en çok desteklenen başlık genç girişimciliği olarak kabul edilmektedir. Girişimcilik teşviki ile hem ekonomik hareketlilik hem de gençlerin dinamik ve yaratıcı

gücünü kullanması planlanmaktadır. Bu sebeple girişimcilik üzerine biraz daha değinmekte fayda var.

Girişimcilik; ilk kez ortaçağda kullanılmış ve “entrepreneurs” kelimesi kökünden gelmektedir. Kelime kökünün anlamı “iş yapan” olarak çevrilmektedir. Bu tanım zaman içinde değişmiş ve ihtiyaçlara göre gelişmiş olup, 20. yüzyılda daha çok risk alma, yenilikleri yakalama, fırsatları değerlendirme ve tüm bunların hayata geçirilme süresi olarak adlandırılmaya başlanmıştır. Bu tanımlardan da anlaşılacağı gibi girişimcilik sadece kişinin kendi işini kurması değil, mevcut işini revize etmesi veya yeni bir sektöre açılması olabilir. Özellikle son yıllarda, genç girişimciliğini destekleyici programların sayısı artırılarak, ekonomik alanda hareketlilik sağlanmaya çalışılmaktadır.

Ancak bu noktada, şunu da belirtmek gerekir ki; girişimcilik sadece ticari atılım değil aynı zamanda sosyal girişimciliği de kapsamaktadır. Sosyal girişimcilik ise, sosyal sorumluluk bilinci ile toplumsal bir soruna yönelik planlı faaliyetler bütünüdür. Kurumsal sosyal sorumluluk çalışmaları; özellikle özel sektörde hem kurumun ihtiyaçlarını karşılamayı hem de özellikle gönüllü faaliyetlerle toplumsal ihtiyaçlara cevap vermeyi amaçlamaktadır.

Türkiye Ulusal Ajansı tarafından 2012 yılında yapılan analiz sonuçları; gençlik projelerine katılımın hem katılımcıları hem de proje liderlerini, eğitim planlarını ve mesleki gelişimlerini değerlendirmeleri ve yeni alanlarda girişimde bulunmaları yönünde teşvik ettiğini ortaya çıkarmıştır. Buna ek olarak, katılımcıların ve liderlerin büyük bir çoğunluğu projelere katılmaları sayesinde iş bulma olanaklarının arttığını düşünmektedirler. Yukarıda bahsedilen yeterliliklerin gelişmesine ek olarak, bu görüş Gençlik Programı’ndan faydalananların gençlik ve sivil toplum alanlarına ek olarak istihdam ve mesleki gelişim konusunda da olumlu kazanımlar edindiklerine işaret etmektedir.

Avrupa 2020 Stratejisi ve Avrupa Komisyonun gençlik alanında yürüttüğü tüm çalışmalarda, iki temel konu üzerinde durulduğu gözlemlenmektedir: İstihdam ve Sürdürülebilirlik. Yürütülen ve yürütülecek tüm gençlik çalışmalarının bu eksende yeterlilik odaklı kişisel gelişimi desteklemesi ve gençlerin yeni ve yaratıcı gücünü kullanıp ekonomik kalkınmaya katkı sağlamasına fırsat vermesi önemlidir.

10. YENİLİKÇİLİK VE YARATICILIK

Gençler ve gençlik çalışanları, gençlerle birlikte çalışmalar yürütürken yeni metotlar ve kaynaklar geliştirmelidir. Gençlerin kendi potansiyellerinin farkına varmasında yaratıcı metotların büyük katkısı olmaktadır ve bu yaratıcı metotlar onların aktif katılımlarını da sağlamaktadır.

Gençlik çalışmalarında tekrarlardan kaçınmak ve yaratıcı yöntemler geliştirmek için aşağıdaki yaratıcılık alanları çalışmalarda kullanılmalıdır.

1) Sözel Yaratıcılık

Gençlik çalışmalarında kullanacağımız yöntem sözel olarak hikâyeleştirilirse çalışma daha dikkat çekici olabilir. Hikâye oluşturma ya da hikâyeyi yaratma gençlerin sözel anlamda gelişimini sağlayacaktır.

2) Görsel Yaratıcılık

Gençlik çalışmalarında görsellik çok önemlidir. Uygulanan yöntemi, kaynakları kalıcı kılabilir. Gençlerin katılımını artırmak için görsel materyaller tercih edilmelidir.

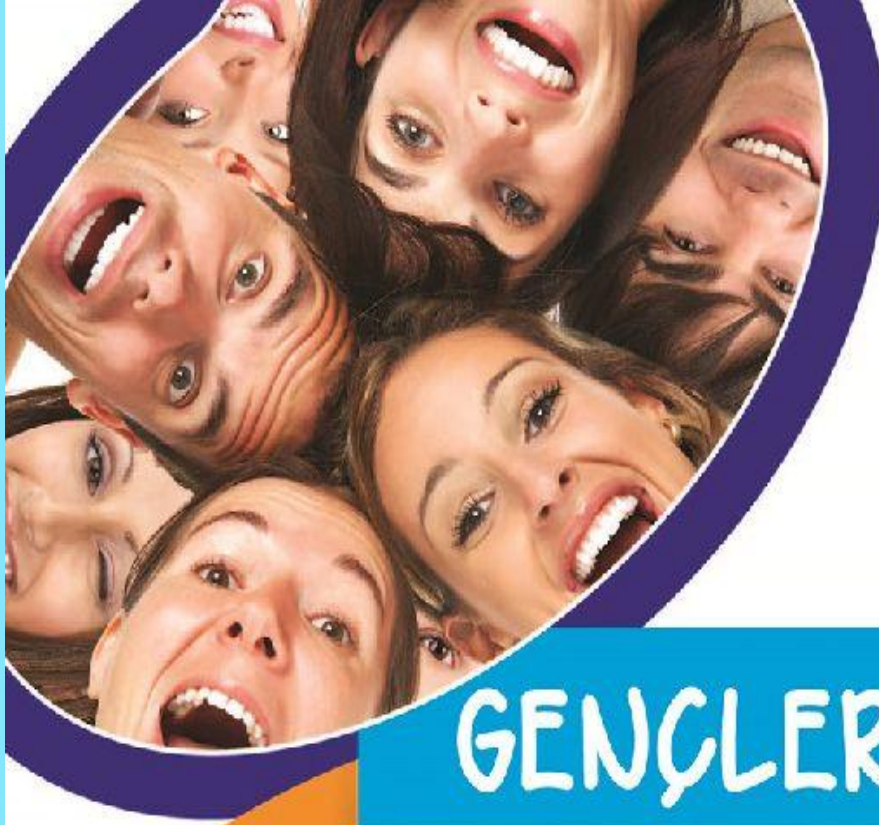
3) Fiziksel Yaratıcılık

Gençlik çalışmalarında gençlerin dinamiğinden yararlanılarak daha hareketli ve eyleme dönüşen çalışmalar yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Smith, M.K. (1999) “Youth Work: An Introduction”, The Encyclopedia of Informal Education.
- Nemutlu, G., Yentürk, N., Kurtaran, Y. (2008) Türkiye’de Gençlik Çalışmaları ve Politikaları, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul. Erişim tarihi: 02.01.2014, <http://www.bilgiyay.com/p/372/turkiye-de-genclik-calismasi-ve-politikalari>
- Morin, E. (2003). Geleceğin Eğitimi için Gerekli Yedi Bilgi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Gençlik Programı Fark Yaratıyor Projesi. Gençlik Programı Araştırma Temelli Analizi, 2012. Erişim tarihi: 06.01.2014, http://www.ua.gov.tr/docs/gen%C3%A7lik-program%C4%B1/genclik_fark_yaratiyor1.pdf?sfvrsn=0
- Yurttagül, L., Akyüz, A. (2006) Gönüllülerle İşbirliği. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul. Erişim tarihi: 05.01.2014, <http://stk.bilgi.edu.tr/docs/gonullu.pdf>
- Türkiye İş Kurumu. (2011) Ulusal Gençlik İstihdam Eylem Planı, Türkiye İş Kurumu Yayınları. Erişim tarihi: 05.01.2014, <http://www.ilo.org/public/turkish/region/eurpro/ankara/areas/uep15kasim2011son.pdf>
- Birleşmiş Milletler Dünyada Gönüllülüğün Raporu. Birleşmiş Milletler Gönüllüleri, 2011. Erişim tarihi: 02.01.2014, <http://www.ua.gov.tr/docs/gen%C3%A7lik-program%C4%B1/rapor-ozeti.pdf?sfvrsn=0>
- Lauritzen P., Strazburg Avrupa Gençlik Merkezinde 2006 Haziran ayında, yerel ve bölgesel düzeyde katılım projelerinin oluşturulması ve uygulanmasına ilişkin Eğitim Kursunda, katılımıla ilgili olarak sunulan ana konuşma.
- Jans, M. ve De Backer, K., Gençlik ve sosyal katılım. Uygulamaya yönelik bir kuramın unsurları,, Flaman Gençlik Konseyi, JeP!, Brüksel, 2002, s.2.
- Küresel konuların tartışılması: katılım nedir? UNICEF, Birleşik Krallık, 2004, s.1.

- Gençlerin Yerel ve Bölgesel Yaşama Katılımına İlişkin Yeniden Düzenlemiş Avrupa Şartı, Avrupa Konseyi, Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi, Mayıs 2003
- Boukobza, E., Key to participation (Katılımın anahtarları). Bir uygulayıcı kılavuzu, Avrupa Konseyi, 1998, s.10
- Stacey, K., “Gençlik ortaklığı mesuliyetinin kuramsal dayanakları”, yayımlanmamış makale, Adelaide, 1998; kuruluşlar için gençlik katılımı kılavuzunda alıntı yapılmıştır. Gençleri yönetim kurullarına ve komitelere dahil etmeye çalışan kuruluşlar için bir kılavuz, Güney Avustralya Hükümet Gençlik Bürosu, 2003, s.15. Katılıma giriş
- Söz Sende! Gençlerin Yerel ve Bölgesel Yaşama Katılımına Yeniden Düzenlenmiş Avrupa Şartı El Kitabı, Avrupa Konseyi Yayınları, 2011.
- Avrupa Komisyonu, 2012 Gençlik Program Kılavuzu. Erişim tarihi: 02.01.2014, <http://www.ua.gov.tr/docs/magazine/2012-progkilavuzu-tr.pdf?sfvrsn=0>
- TC Gençlik ve Spor Bakanlığı, Gençlik Projeleri Destek Programı, Uygulama Kılavuzu, Sosyal Dahil Etme Programı, 2013. Erişim tarihi: 02.01.2014, <http://www.gsb.gov.tr/Sayfalar/64/62/program-hakkinda.aspx>

GENÇLER VAR!

Sende Bize Katıl

1. Aşama:

Gençlik Alanında Çalışan **AKADEMİSYENLER** İçin:
8-13 Temmuz 2013-Gençlik Araştırmacıları Eğitimi

2. Aşama

Gençlik Alanında Çalışan **SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI** İçin:
12-17 Ağustos 2013- Gençlik Çalışmaları Eğitimi

3. Aşama

Gençlik Alanında Çalışan **GENÇLİK ÇALIŞANLARI** İçin:
9-12 Eylül 2013 -Genç Ofis Eğitimi

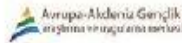
4. Aşama

Farkında Mısınız Gençler Var!
Proje Finali : 10-13 Ekim 2013 Diyalog Semineri

Başvuru Bilgileri

<http://erasmus.akdeniz.edu.tr/genclik-faaliyetler.i361.projelerimiz>

E-mail: euromed@akdeniz.edu.tr

Gençlik Programı

*Bu proje T.C. Başbakanlık DPT AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı (http://www.aa.gov.tr)
Gençlik Programı kapsamında Avrupa Komisyonu'nun katkıları ile gerçekleştirilmiştir. Ancak burada
görülen görüşlerden AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı veya Avrupa Komisyonu sorumlu tutulamaz.

Yazan: Aygün KIZILKAYA